

Projekt

z dnia 25 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR XVI/
RADY GMINY UŚCIE GORLICKIE**

z dnia 25 listopada 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647, 1080), Rada Gminy Uście Gorlickie uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Przyjmuje się „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Uście Gorlickie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Marcin Wszolek

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030

2025 r.

ecovidi
doradztwo środowiskowe i energetyczne

Ecovidi Piotr Stańczuk
ul. Łukasiewicza 1
31-429 Kraków
www.ecovidi.pl

SPIS TREŚCI

1	Podstawa prawna i metodyka opracowania	5
1.1	Podstawa prawna Programu	5
2	Streszczenie	6
3	Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi	9
3.1	Aspekty prawa polskiego	9
3.2	Analiza regionalnych planów istotnych z punktu widzenia Gminnego POŚ.....	9
3.2.1	Program Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego	9
3.2.2	Program Strategiczny Ochrona Środowiska dla Województwa Małopolskiego	15
3.3	Dokumenty Lokalne	16
3.3.1	Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorlickiego na lata 2022-2025	16
3.3.2	Strategia Rozwoju Gminy Uście Gorlickie na lata 2021-2030	17
4	Charakterystyka Gminy Uście Gorlickie	18
4.1	Dane ogólne.....	18
4.2	Dane charakterystyczne	18
4.2.1	Demografia	18
4.2.2	Infrastruktura komunikacyjna	19
4.2.3	Zaopatrzenie w ciepło.....	19
4.2.4	Zaopatrzenie w energię elektryczną	20
4.2.5	Zaopatrzenie w gaz.....	20
5	Dotychczasowe działania w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie	21
5.1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	21
5.2	Zagrożenia hałasem	22
5.3	Gospodarowanie wodami	22
5.4	Gospodarka wodno-ściekowa.....	22
5.5	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	23
5.5.1	Edukacja ekologiczna	23
5.5.2	Zasoby przyrodnicze	23
6	Ocena stanu środowiska	24
6.1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	24
6.1.1	Jakość powietrza	24
6.1.2	Charakterystyka niskiej emisji i problemy uciążliwości zjawiska niskiej emisji	24
6.1.3	Ochrona i zmiany klimatu	25
6.1.4	Analiza SWOT - Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	26
6.1.5	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ	27
6.2	Zagrożenia hałasem	27
6.2.1	Kontrola i pomiary hałasu	30
6.2.2	Hałas komunikacyjny	30
6.2.3	Hałas przemysłowy	31
6.2.4	Analiza SWOT – zagrożenie hałasem	31
6.2.5	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.....	31
6.3	Pola elektromagnetyczne	32
6.3.1	Monitoring pól elektromagnetycznych	32
6.3.2	Analiza SWOT – Pola elektromagnetyczne	33
6.3.3	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ	33
6.4	Gospodarowanie wodami	34
6.4.1	Wody podziemne	34

6.4.2	Wody powierzchniowe płynące.....	37
6.4.3	Plan przeciwdziałania skutkom suszy	42
6.5	Gospodarka wodno-ściekowa.....	43
6.5.1	Urządzenia wodociągowe	43
6.5.2	Urządzenia kanalizacyjne	44
6.5.3	Analiza SWOT – Gospodarka wodno – ściekowa	44
6.5.4	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.....	45
6.6	Zasoby geologiczne.....	45
6.7	Gleby	47
6.7.1	Monitoring chemizmu gleb ornych Polski	47
6.7.2	Zagrożenie osuwiskami.....	48
6.7.3	Analiza SWOT – Ochrona gleb	49
6.7.4	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.....	49
6.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	49
6.8.1	Ogólna charakterystyka systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Uście Gorlickie	49
6.8.2	Osiągnięte poziomy recyklingu i składowania	51
6.8.3	Planowane działania	51
6.8.4	Analiza SWOT – Gospodarka odpadami.....	51
6.8.5	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.....	51
6.9	Zasoby przyrodnicze	52
6.9.1	Zasoby leśne	52
6.9.2	Obszary chronione	52
6.9.3	Uzdrowisko Wysowa-Zdrój	54
6.9.4	Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze.....	55
6.9.5	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.....	56
6.10	Zagrożenia poważnymi awariami	56
6.10.1	Inne zagrożenia	56
6.10.2	Jednostki ratownicze na terenie Gminy Uście Gorlickie.....	57
6.10.3	Analiza SWOT - Zagrożenia poważnymi awariami.....	57
6.10.4	Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ.....	57
6.11	Zagadnienia horyzontalne	58
6.11.1	Adaptacja do zmian klimatu	58
6.11.2	Nadzwyczajne zagrożenia	59
6.11.3	Działania edukacyjne.....	59
6.11.4	Monitoring środowiska	61
7	Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie	62
7.1	Cele i kierunki działań przyjęte do realizacji	62
7.2	Działania poprawiające stan środowiska wraz z harmonogramem	64
8	System realizacji programu ochrony środowiska	78
8.1	Zarządzanie programem	78
8.2	Współpraca z interesariuszami.....	78
8.3	Wdrażanie programu.....	79
8.3.1	Finansowanie	79
8.3.2	Monitoring Programu	80
8.4	Harmonogram wdrażania POŚ do roku 2030	82

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Dane dotyczące stacji energetycznych na terenie Gminy Uście Gorlickie.</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 2. Dane dotyczące stacji energetycznych na terenie Gminy Uście Gorlickie.</i>	<i>20</i>
<i>Tabela 3. Analiza SWOT - Ochrona klimatu i jakości powietrza w gminie Uście Gorlickie</i>	<i>26</i>

<i>Tabela 4. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 6. Analiza SWOT – zagrożenie hałasem</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 7. Analiza SWOT – Pola elektromagnetyczne.....</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 8. Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Uście Gorlickie</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 9. Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 10. Analiza SWOT – Gospodarowanie wodami</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 11. Sieć wodociągowa na gminy Uście Gorlickie w latach 2023-2024</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 12. System kanalizacyjny na terenie Uście Gorlickie w latach 2023-2024</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 13. Analiza SWOT – Gospodarka wodno – ściekowa.....</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 14. Wykaz złóż w gminie Uście Gorlickie</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 15. Analiza SWOT – Ochrona gleb.....</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 16. Masa opadów zebranych selektywnie w latach 2023 - 2024</i>	<i>50</i>
<i>Tabela 17. Analiza SWOT – Gospodarka odpadami.....</i>	<i>51</i>
<i>Tabela 18. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze</i>	<i>55</i>
<i>Tabela 19. Analiza SWOT - Zagrożenia poważnymi awariami</i>	<i>57</i>
<i>Tabela 20. Obszary i kierunki interwencji.....</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 21. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem do roku 2030</i>	<i>66</i>
<i>Tabela 22. Harmonogram finansowy realizacji zadań własnych</i>	<i>72</i>
<i>Tabela 23. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem</i>	<i>76</i>
<i>Tabela 24. Wskaźniki monitorowania POŚ.....</i>	<i>81</i>
<i>Tabela 25. Wskaźniki - najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.....</i>	<i>83</i>

SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Uście Gorlickie.</i>	<i>18</i>
<i>Rysunek 2. Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie małopolskim w 2024 roku.</i>	<i>24</i>
<i>Rysunek 3. Położenie gminy na tle jednolitych części wód podziemnych.....</i>	<i>35</i>
<i>Rysunek 4. Sieć hydrograficzna w granicach gminy Uście Gorlickie.....</i>	<i>38</i>
<i>Rysunek 5. Zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP)</i>	<i>38</i>
<i>Rysunek 6. Mapa zagrożenia powodziowego</i>	<i>41</i>
<i>Rysunek 7. Rozmieszczenie terenów osuwiskowych w obszarze Gminy Uście Gorlickie</i>	<i>48</i>
<i>Rysunek 8. Obszary form ochrony przyrody na terenie gminy</i>	<i>54</i>

1 Podstawa prawna i metodyka opracowania

1.1 Podstawa prawna Programu

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST - Jednostki Samorządu Terytorialnego.

Obowiązek opracowania Gminnego Programu Ochrony Środowiska wynika z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647). Zgodnie z art. 17 i 18 ww. ustawy zarząd województwa, powiatu i gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, które następnie są uchwalane przez sejmik województwa, radę powiatu lub gminy.

Program Ochrony Środowiska został wykonany zgodnie z wszelkimi wymaganiami prawa obowiązującymi w tym zakresie, a w szczególności zgodnie z wymaganiami określonymi w ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. 2025 poz. 647) oraz z publikacją Ministerstwa Środowiska pn. „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”.

2 Streszczenie

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030 został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647), jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie. Podstawowym celem Programu jest realizacja polityki ochrony środowiska zgodnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program ochrony środowiska stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie przedstawia aktualny stan środowiska na terenie gminy, określa niezbędne zadania, których realizacja spowoduje poprawę stanu środowiska, koordynację decyzji administracyjnych oraz działania inwestycyjne podejmowane przez różne instytucje i podmioty. W dokumencie dokonano oceny stanu środowiska na terenie gminy, gdzie wyszczególniono takie elementy jak: powietrze, hałas, pola elektromagnetyczne, wody, zasoby geologiczne, gleby, zasoby przyrodnicze, gospodarkę odpadami, a także prowadzoną edukację ekologiczną. Powyższą ocenę opracowano na podstawie danych monitoringowych Głównego/Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Państwowego Instytutu Geologicznego, danych statystycznych (GUS), danych o zasobach przyrodniczych i formach ochrony przyrody (Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska), danych ze Starostwa Powiatowego w Gorlicach oraz pozyskanych z urzędu miasta.

Na podstawie diagnozy stanu środowiska gminy oraz analizy SWOT zostały sformułowane główne problemy i zagrożenia środowiska w gminie. Identyfikacja zagrożeń stanowiła jeden z punktów wyjścia do sformułowania celów Programu.

Cele i kierunki interwencji Programu oraz zadania mające na celu poprawę stanu środowiska zostały wskazane w ramach poszczególnych obszarów interwencji:

- ochrona klimatu i jakości powietrza;
- zagrożenie hałasem;
- pola elektromagnetyczne;
- gospodarowanie wodami;
- gospodarka wodno-ściekowa;
- zasoby geologiczne;
- gleby;
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
- zasoby przyrodnicze;
- zagrożenie poważnymi awariami.

W dokumencie zostały uwzględnione również zagadnienia horyzontalne takie, jak działania edukacyjne czy monitoring środowiska. W ramach Programu opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy oraz wskazano możliwe źródła finansowania zadań związanych z ochroną środowiska tj. źródła krajowe oraz zagraniczne. W dokumencie zawarto system monitoringu i realizacji Programu, który opiera się na sporządzaniu w cyklach 2-letnich raportów z realizacji zaplanowanych zadań oraz ocenie realizacji Programu za pomocą wybranych wskaźników charakteryzujących stan środowiska. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu.

Gmina Uście Gorlickie to turystyczno-uzdrowiskowa gmina, leżąca w południowowschodniej części województwa małopolskiego (byłego nowosądeckiego) w powiecie gorlickim.

Od wschodu graniczy z gminą Sękowa, od zachodu z gminami Grybów i Krynica-Zdrój, od północy z gminami Ropa i Gorlice, a od południa ze Słowacją.

Obejmuje rozległy obszar 287 km² i należy do jednej z największych obszarowo gmin w Polsce, podzielona jest pomiędzy 19 sołectw w tym 21 wsi.

Pod względem geograficznym teren gminy obejmuje zachodnią część Beskidu Niskiego oraz część Pasma Magurskiego. Najwyższy szczyt w gminie to Lackowa, która sięga 997 m n.p.m. Gmina charakteryzuje się leśno-rolniczym typem użytkowania terenu.

STAN ŚRODOWISKA W GMINIE UŚCIE GORLICKIE

Powietrze atmosferyczne

Gmina Uście Gorlickie znajduje się w strefie podlegającej ocenie jakości powietrza – strefa małopolska. *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Małopolskim za rok 2024*, **nie klasyfikuje** terenu Gminy do **obszarów przekroczeń normatywnych stężeń zanieczyszczeń B(a)P/rok, PM10/rok, PM2,5/rok**.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Uście Gorlickie realizuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wysowej. W jego eksploatacji znajduje się sieć wodociągowa, kanalizacyjna, obsługa ujęć wody pitnej oraz oczyszczalni ścieków.

Na koniec 2024 roku łączna długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła około 41,3 kilometrów. System wodociągowy jest sukcesywnie modernizowany oraz rozbudowywany w celu zapewnienia niezawodności dostaw wody oraz objęcia siecią wodociągową kolejnych obszarów, które dotychczas nie były nią objęte.

Łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Uście Gorlickie w 2024 roku wynosi 46 kilometrów. System kanalizacji jest systematycznie rozwijany i modernizowany w celu zapewnienia mieszkańcom dostępu do niezawodnej i ekologicznie bezpiecznej infrastruktury sanitarnej.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami jest realizowana zgodnie z obowiązującymi przepisami i regulowana m.in. przez Regulamin utrzymania czystości i porządku .

Wykonawcą usług w roku 2024 było Konsorcjum firm:

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” z siedzibą w Tylmanowej os. Rzeka 133,
- PreZero Małopolska Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie ul. Kosiarzy 5A.

Przedsiębiorstwa były wykonawcą usług w zakresie odbioru i zagospodarowania niesegregowanych (zmieszanych) i segregowanych odpadów komunalnych. Miejszem zagospodarowania odpadów przez w/w podmioty jest Instalacja mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów PUK EMPOL Sp. z o.o. Gorlice ul. Przemysłowa 7.

Z terenu gminy odebrano 1515,37 odpadów z tego:

- 816,40 Mg odpadów niesegregowanych, oraz
- 698,97 Mg odpadów zebranych selektywnie:

Formy ochrony przyrody w Gminie

Na obszarze Gminy Uście Gorlickie znajdują się obszary i obiekty chronione:

1. Obszary Natura 2000:

- „Beskid Niski” (kod PLB 180002)
- Ostoje nietoperzy powiatu gorlickiego (kod PLH 120094),
- Biała Tarnowska (kod PLH 120090)

2. Rezerваты przyrody:

- Rezerwat przyrody Kozie Żebro
- Rezerwat przyrody Markowiec-Gródek

3. Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu

4. 4 pomniki przyrody

Cele i kierunki interwencji

Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska wynikają ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji. Podejmowane działania przyczynią się również do osiągnięcia celów powiatowych.

Obszar interwencji	Cele / kierunki interwencji
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji, wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wzrost efektywności energetycznej
Zagrożenie hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska
Pola elektromagnetyczne	Minimalizacja oddziaływania promieniowania niejonizującego
Gospodarowanie wodami	Gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą i deficytem wody, ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
Gospodarka wodno-ściekowa	Wyposażenie terenu gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz jej utrzymanie
Zasoby geologiczne	Racjonalna gospodarka zasobami kopalin ze złóż.
Gleby	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, zapobieganie degradacji gleb, powierzchni ziemi oraz właściwe gospodarowanie gruntami.
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami wytworzonymi w gminie zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.
Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej, zapobieganie degradacji ekosystemów w szczególności objętych przestrzenną formą ochrony, zrównoważona gospodarka leśna, tworzenie zielonej infrastruktury, ochrona różnorodności biologicznej przed inwazyjnymi gatunkami obcymi
Zagrożenie poważnymi awariami	Zmniejszenie zagrożenia dla mieszkańców i środowiska z powodu poważnych awarii

3 Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

3.1 Aspekty prawa polskiego

Podstawowe polskie akty prawne związane z ochroną środowiska to:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647),

Ustawy o charakterze ogólnym i uzupełniającym:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2023 poz. 1587),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2024 poz. 399),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 poz. 1130),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2024 poz. 725),
- ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. 2024 poz. 1047),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. 2024 poz. 266),
- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. 2024 poz. 1361).

3.2 Analiza regionalnych planów istotnych z punktu widzenia Gminnego POŚ

3.2.1 Program Ochrony Powietrza dla Województwa Małopolskiego

Uchwała Nr LXXV/1102/23 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXV/373/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego.

Podstawowym celem Programu ochrony powietrza dla stref województwa małopolskiego jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie obowiązujących standardów, aby ograniczyć niekorzystny wpływ zanieczyszczeń na zdrowie i jakość życia mieszkańców. Dlatego też zaplanowane działania mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń ze źródeł, które w największy sposób oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu.

Do osiągnięcia celu Programu konieczna jest realizacja zadań wskazanych w harmonogramie realizacji oraz uwzględnianie ogólnych kierunków działań, które w sposób pośredni wpływają na poprawę stanu jakości powietrza. Realizacja założonych działań naprawczych pozwoli na osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu, a także przyczyni się do osiągnięcia pułapu stężenia ekspozycji dla pyłu PM_{2,5} w odniesieniu do aglomeracji krakowskiej.

Program wskazuje następujące kierunki działań naprawczych:

- Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej,
- Ograniczenie emisji z sektora transportu,
- Ograniczenie emisji z działalności gospodarczej.

W ramach każdego z ww. działań naprawczych określono zadania i obowiązki do realizacji przez różne podmioty.

DZIAŁANIE 1. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI I POPRAWA EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ

Kod działania: PL12_ONE

Głównym celem działania jest pełne wdrożenie wymagań obowiązujących uchwał antysmogowych, a także poprawa efektywności energetycznej budynków i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Zadania wszystkich instytucji publicznych:

1. Przy finansowaniu ze środków publicznych instalacji grzewczych na paliwa stałe o mocy do 1 MW, instytucje publiczne zobowiązane są zapewnić:

- finansowanie wyłącznie dla instalacji zasilanych biomasą o emisji cząstek stałych do 20 mg/m³ (przy 10% O₂),
- stosowanie zbiorników buforowych jako obowiązkowe w przypadku kotłów z ręcznym podawaniem paliwa oraz zalecane w przypadku kotłów z automatycznym podawaniem paliwa. Minimalna pojemność zbiorników buforowych powinna być zgodna z dokumentacją techniczną kotła.

Dodatkowo należy zapewnić preferencje w postaci wyższego dofinansowania dla: pomp ciepła, paneli fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych oraz dla ogrzewania elektrycznego, instalacji grzewczych podłączanych do sieci ciepłowniczych, w szczególności do ciepłowni geotermalnych oraz kotłów na biomasę o emisji pyłu do 20 mg/m³ (przy 10% O₂).

2. Gmina, powiat i województwo zobowiązane są zapewnić, że co najmniej 50%, a od 1 stycznia 2026 roku 75% energii elektrycznej zużywanej w ciągu roku przez będące jej własnością budynki użyteczności publicznej, będzie pochodziło ze źródeł odnawialnych. Cel może zostać osiągnięty poprzez:

- inwestycję we własną instalację wytwarzającą energię elektryczną z OZE,
- zakup energii poświadczony gwarancją pochodzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych lub zawarcie bezpośredniej umowy PPA (Power Purchase Agreement) z wytwórcą energii z OZE,
- udział w klastrze energii lub innej dostępnej formie społeczności energetycznej wytwarzających energię elektryczną z OZE,
- dzierżawę instalacji lub zakup energii od spółdzielni lub przedsiębiorstwa inwestujących w OZE na obiektach gminy,
- zakup lub dzierżawę udziału w wirtualnie eksploatowanej instalacji OZE.

Zadania wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz rad gmin

1. Prowadzenie punktu obsługi Programu Czyste Powietrze w oparciu o porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

2. Rekomendacja prowadzenia lokalnego punktu obsługi mieszkańca w zakresie ochrony powietrza zgodnie z założeniami programu pn. „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021- 2027”. Punkt powinien zapewniać konsultacje mieszkańców z Ekodoradcą, m.in. w zakresie: możliwości uzyskania dofinansowania do zmiany systemu ogrzewania, instalacji OZE i termomodernizacji domu, wsparcie w obliczaniu kosztów inwestycyjnych i operacyjnych dla możliwych wariantów dofinansowań do inwestycji.

3. Utrzymanie stanowiska Ekodoradcy. W gminach o liczbie mieszkańców do 20 tys. należy zatrudnić co najmniej 1 Ekodoradcę, w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 20 tys. – co najmniej 2 Ekodoradców, w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys. – co najmniej 3 Ekodoradców, w przypadku gminy o liczbie mieszkańców powyżej 500 tys. – co najmniej 6 Ekodoradców.

Przewidywane wsparcie do kosztów zatrudnienia Ekodoradców ze środków FEM na lata 2021-2027.

Do zadań Ekodoradcy należy, m.in.:

- doradztwo w zakresie możliwości pozyskania dofinansowania i analizy obniżenia kosztów inwestycyjnych. Wsparcie w wyborze optymalnej z punktu widzenia ekonomii i bezpieczeństwa energetycznego inwestycji w zakresie ogrzewania i efektywności energetycznej budynków prywatnych,
- doradztwo dla mieszkańców w zakresie technologii OZE, w tym promocja wykorzystania pomp ciepła oraz instalacji fotowoltaicznych m.in. jako rozwiązania pakietowego, oraz w zakresie źródeł ogrzewania,
- kontrola wymagań uchwały antysmogowej,
- prowadzenie edukacji ekologicznej na poziomie lokalnym w zakresie ochrony powietrza,
- obsługa programu Czyste Powietrze, inicjowanie i obsługa inwestycji w zakresie programu Stop Smog.

4. W każdym roku obowiązywania Programu - prowadzenie w gminach objętych uchwałą antysmogową dla Małopolski oraz lokalnymi uchwałami antysmogowymi, co najmniej 3 akcji informacyjnych o wymaganiach uchwały antysmogowej, dostępnych formach dofinansowania do wymiany kotłów wraz propozycją wsparcia. Akcje informacyjno-edukacyjne powinny obejmować także promocję wykorzystania pomp ciepła oraz instalacji fotowoltaicznych, w tym jako rozwiązania pakietowego oraz dotyczyć wpływu zanieczyszczenia powietrza na zdrowie i komfort życia obywateli.

a) Gmina zobowiązana jest dotrzeć z informacją, co najmniej 2 razy na rok, do każdego punktu adresowego, pod którym eksploatowana jest instalacja na paliwa stałe (dotyczy budynków mieszkalnych i niemieszkalnych),

b) Gmina zobowiązana jest prowadzić (niezależnie od obowiązku wymienionego w podpunkcie a)) co najmniej 1 typ akcji informacyjno-edukacyjnych (co najmniej raz w roku/lub ciągle w zależności od charakteru akcji) w sposób zapewniający dotarcie do mieszkańców posiadających instalacje na paliwa stałe niespełniające wymogów ekoprojektu lub klasy 5.

Wśród przykładowych metod można wymienić:

- Informacja o wymogach uchwał antysmogowych i dotacjach umieszczana na materiałach informacyjnych urzędu (plakaty, ogłoszenia – w połączeniu z innymi metodami),
- Wykorzystanie różnych środków przekazu, w tym social mediów,
- Regularne spotkania z mieszkańcami,
- Współpraca z proboszczami i parafiami – informacje o obowiązku wymiany i możliwych dotacjach zawarta w ogłoszeniach parafialnych.

Rekomenduje się przeprowadzenie większej ilości akcji informacyjno-edukacyjnych na obszarach, w których występują przekroczenia wartości dopuszczalnych lub docelowych zanieczyszczeń.

Przewidywane wsparcie ze środków FEM 2021-2027.

5. Na oficjalnej stronie internetowej gminy (w widocznym miejscu na stronie głównej) należy zamieścić następujące informacje:

- aktualną jakość powietrza i stopień zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza (jeśli został wprowadzony),

- odnośnik do aplikacji Ekointerwencja (możliwości zgłoszenia naruszenia przepisów ochrony środowiska),
- odnośnik do informacji o Programie Czyste Powietrze.

Zalecane jest także zamieszczenie odnośnika do kalkulatora grubości izolacji oraz kalkulatora dotacji.

6. Inwentaryzacja źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych, budynkach niemieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej na terenie gminy. Dane powinny być wprowadzane do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB).

7. Prowadzenie przez straż gminną lub międzygminną, upoważnionych pracowników gminy lub we współpracy z policją kontroli w zakresie przestrzegania przepisów ochrony powietrza.

a) Gminy powinny corocznie opracowywać plan kontroli i prowadzić kontrole w jego oparciu począwszy od 2024 roku.

b) Minimalna liczba kontroli zawartych w planie kontroli musi obejmować:

- 60 budynków w gminach o liczbie mieszkańców do 10 tys.,
- 100 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 10 tys. a 20 tys.,
- 200 budynków w gminach o liczbie mieszkańców między 20 tys. a 50 tys.,
- 500 budynków w gminach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.

W przypadku mniejszej ilości budynków z zainstalowanymi źródłami ciepła na paliwa stałe niż wskazane ilości powyżej, gmina ma obowiązek skontrolować wszystkie budynki w ciągu roku.

c) Kontrole interwencyjne (reakcje na zgłoszenia naruszeń) powinny być wykonywane w ciągu 24 godzin od zgłoszenia w dni robocze od poniedziałku do piątku. W przypadku zgłoszenia interwencji w dzień wolny od pracy, kontrola powinna być wykonana w pierwszym dniu roboczym następującym po dniu wolnym od pracy.

d) W przypadku zgłoszeń dokonywanych przez aplikację Ekointerwencja administrowaną przez Urząd Marszałkowski należy zaktualizować informację o podjętych działaniach i rezultatach kontroli w ciągu 3 dni roboczych od podjęcia kontroli.

e) Pobieranie i zlecanie badania próbki popiołu z paleniska zgodnie z przyjętym planem kontroli, ale nie mniej niż 5% kontroli.

f) Kontrole powinny być połączone z aktualizacją danych w CEEB.

g) W Krakowie kontrole planowe powinny corocznie objąć wszystkie budynki, w których nadal eksploatowane są indywidualne paleniska na paliwa stałe z uwagi na obowiązującą na jego terenie tzw. uchwałę antysmogową dla Krakowa.

h) Gminy powinny prowadzić kontrole w oparciu o procedurę przeprowadzania kontroli palenisk pod kątem przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów, opracowaną zgodnie z wytycznymi przygotowanymi przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

i) Rekomenduje się tworzenie straży gminnych lub międzygminnych w celu zwiększenia skuteczności kontroli.

j) Zaleca się, aby kontrole były połączone z równoczesną edukacją na temat wpływu zanieczyszczeń na zdrowie, możliwości pozyskania dofinansowania oraz obniżenia kosztów ogrzewania.

Przewidywane wsparcie do działań kontrolnych ze środków FEM 2021-2027.

8. Wsparcie mieszkańców gminy dotkniętych ubóstwem energetycznym w oparciu o przygotowaną i aktualizowaną przez gminę analizę problemu ubóstwa energetycznego:

- Rekomendowane jest uruchomienie programu osłonowego w postaci dopłat do wyższych kosztów ogrzewania.

- Rekomendowana jest realizacja dedykowanych programów wsparcia poprzez dofinansowanie wymiany kotłów i termomodernizacji (np. Program StopSmog, operatorzy w Programie Czyste Powietrze).
- Rekomenduje się, aby gminy zidentyfikowały potrzeby inwestycyjne w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji w budynkach, które zamieszkują ww. osoby. Rekomenduje się wykonanie tej analizy potrzeb do końca 2024 roku.

9. W ramach działań związanych z planowaniem przestrzennym gminy, w tym w ramach opracowywania planów ogólnych gminy w zakresie ustalenia kierunków zagospodarowania przestrzennego należy:

- a. zidentyfikować i wyznaczyć obszary, które ze względów technicznych i prawnych mogą być przeznaczone pod urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW. W przypadku, gdy brak jest obszarów spełniających ww. warunki, należy również wykazać ten fakt w studium,
- b. dla obszarów miast: przewidzieć zwiększenie powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem o 3% do 2025 roku, o 6% do 2030 roku i o 10% do 2040 roku (zapis wynika z Krajowego Programu Ochrony Powietrza),
- c. dla obszarów miast: określić warunki optymalnego przewietrzania miasta dla potrzeb odpowiedniego planowania przestrzennego i zapewnienia odpowiedniej jakości powietrza (zapis wynika z Krajowego Programu Ochrony Powietrza).

10. Rekomendowane jest przeznaczenie corocznie w ramach budżetu gminy co najmniej 1% dochodów własnych na działania związane z ochroną powietrza, obejmujące m.in.:

- zatrudnienie Ekodoradców oraz uruchomienie i obsługę punktów obsługi programu Czyste Powietrze,
- inwentaryzację źródeł ogrzewania budynków w gminie oraz aktualizację bazy CEEB,
- realizację programów dotacyjnych wspierających program Czyste Powietrze oraz programów osłonowych dla osób dotkniętych ubóstwem energetycznym,
- kontrole w zakresie naruszeń przepisów o ochronie powietrza,
- działania edukacyjno-informacyjne dotyczące ochrony powietrza,
- termomodernizację budynków użyteczności publicznej lub instalację odnawialnych źródeł energii.

11. Gminy objęte uchwałą antysmogową dla Małopolski zobowiązane są podjąć wszelkie dostępne działania w celu pełnego wdrożenia uchwały antysmogowej w terminach wynikających z tej regulacji oraz powinny zapewnić monitorowanie i wsparcie dla przypadków opóźnień wynikających z trudności prawnych i sytuacji ekonomicznej mieszkańców i zapewnienia osobom najbardziej potrzebującym podejścia indywidualnego.

12. Gminy objęte lokalnymi uchwałami antysmogowymi zobowiązane są podjąć wszelkie dostępne działania w celu pełnego wdrożenia uchwały antysmogowej w terminach wynikających z tej regulacji oraz powinny zapewnić monitorowanie i wsparcie dla przypadków opóźnień wynikających z trudności prawnych i sytuacji ekonomicznej mieszkańców i zapewnienia osobom najbardziej potrzebującym podejścia indywidualnego.

13. Rekomenduje się dążenie do możliwie jak najszybszego osiągnięcia w otoczeniu żłobków, przedszkoli, szkół, szpitali, domów spokojnej starości oraz innych obiektów, w których przebywają przez długi czas osoby szczególnie narażone na szkodliwe oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza, jakości powietrza zgodnej z obowiązującymi przepisami.

14. Burmistrzom i prezydentom miast, w szczególności prezydentom miast na prawach powiatu, rekomenduje się przeprowadzenia analizy możliwości tworzenia „szkolnych ulic”. Przez tworzenie „szkolnych ulic” rozumie się wdrożenie odpowiednich działań w zakresie organizacji ruchu samochodowego i zagospodarowania terenu, mających na celu ograniczenie narażenia dzieci i młodzieży na zanieczyszczenie powietrza pochodzące z transportu samochodowego, w szczególności poprzez nasadzenia zieleni oddzielające szkoły i żłobki od ulic.

15. Rekomenduje się prowadzenie intensywnych nasadzeń zieleni izolującej od zanieczyszczenia powietrza na terenie jak i wokół żłobków, przedszkoli, szkół, szpitali, domów spokojnej starości oraz innych obiektów, w których przebywają przez długi czas osoby szczególnie narażone na szkodliwe oddziaływanie zanieczyszczenia powietrza.

DZIAŁANIE 2. OGRANICZENIE EMISJI Z SEKTORA TRANSPORTU

KOD DZIAŁANIA PL12_OET

Działania, które powinny być uwzględniane w strategiach i planach na poziomie gmin, powiatów i województwa:

a) organizacja ruchu pojazdów w miastach powinna dążyć do ograniczenia ich liczby w centrach miast oraz zapewnienia płynności ruchu, b) tworzenie i egzekwowanie stref uspokojonego ruchu z ograniczeniem prędkości do 30 km/h, c) wdrażanie systemów inteligentnego zarządzania ruchem (ITS), d) rozbudowa transportu zbiorowego, w szczególności połączeń między gminami miejskimi i zlokalizowanymi wokół gminami ościennymi, e) tworzenie regularnych połączeń autobusowych przede wszystkim w miejscach, gdzie nie istnieje (bądź nie jest ona regularna) komunikacja autobusowa, f) wdrożenie energooszczędnych i niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym, w tym zakup niskoemisyjnego i zeroemisyjnego taboru, g) rozwój połączeń w ramach Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej oraz połączeń poprzecznych do linii kolejowych SKA – linii autobusowych zapewniających połączenie ze stacjami kolejowymi SKA, h) utrzymanie dróg, chodników, ścieżek rowerowych i innych ciągów komunikacyjnych utwardzonych w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń poprzez regularne mycie, remonty i poprawę stanu ich nawierzchni, i) rozwój komunikacji rowerowej (z uwzględnieniem rowerów towarowych) poprzez ciągłą modernizację i rozbudowę infrastruktury rowerowej, j) tworzenie zielonych stref przyjaznych dla pieszych, k) budowa parkingów Park&Ride oraz Bike&Ride zlokalizowanych przy stacjach kolejowych (w tym przy stacjach Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej), pętlach autobusowych i tramwajowych z zastosowaniem niższych opłat za postój na P&R/B&R dla osób korzystających z biletów okresowych na komunikację miejską, l) promowanie zrównoważonych form transportu (transport rowerowy i pieszy, komunikacji publicznej, car/bike sharing, transport z wykorzystaniem hulajnóg, car pooling), m) wdrażanie i rozwój systemów rowerów miejskich z uwzględnieniem rowerów towarowych i rowerów specjalnych dla osób z niepełnosprawnością zarówno na wynajem krótkoterminowy, jak i długoterminowy w oparciu o system opłat abonamentowych; zapewnienie niezbędnej infrastruktury do ich funkcjonowania, n) podejmowanie działań mających na celu rozwój sieci ogólnodostępnych stacji ładowania, o) ograniczanie ruchu samochodów w centrach miast na rzecz ruchu pieszego i rowerowego, w tym tworzenie stref wolnych od ruchu samochodowego, p) nadawanie w przestrzeni publicznej priorytetu potrzebom pieszych, q) uwzględnienie w zamówieniach publicznych na zakup floty pojazdów, zlecanych przez instytucje publiczne, rowerów, w tym rowerów towarowych, r) zapewnienie płynności i sprawności przejazdu pojazdów transportu zbiorowego poprzez odpowiednie działania infrastrukturalne, m.in. poprzez wydzielanie buspasów, s) tworzenie zintegrowanych węzłów przesiadkowych wraz z odpowiednią infrastrukturą, t) zapewnienie przyjaznej i przystępnej cenowo

dla mieszkańców komunikacji publicznej jako alternatywy dla wprowadzanych ograniczeń dla pojazdów indywidualnych.

Poza rekomendowanymi kierunkami działań wyznaczone zostały również obligatoryjne zadania związane z sektorem transportu.

Zadania wszystkich instytucji publicznych:

1) W ramach zielonych zamówień publicznych rekomenduje się w warunkach udzielenia zamówienia publicznego uwzględnienie następujących wymagań:

a) obowiązek spełnienia przez pojazdy realizujące przewozy regularne specjalne oraz usługi przewozu okazjonalnego wyznaczonych norm emisji spalin – przewoźnik świadczący usługę transportową musi zrealizować ją pojazdami o normie minimum EURO 4 w przypadku pojazdów z silnikiem benzynowym oraz EURO 6 w przypadku pojazdów z silnikiem Diesla.

b) w ramach zamówień na roboty budowlane: obowiązek spełnienia przez maszyny mobilne nieporuszające się po drogach (tj. maszyny budowlane – koparki, ładowarki, spycharki, itp.) o mocy powyżej 18 kW40 wymagania w postaci wyposażenia w filtr cząstek stałych, obowiązek czyszczenia na mokro (przez wykonawcę zleconego zamówienia) ulic i terenu wokół budowy, które są zanieczyszczone na skutek budowy, zraszanie w okresie bezdeszczowym składowisk materiałów sypkich, stosowanie stanowisk do usuwania gruntu lub błota z kół sprzętu ciężkiego opuszczających plac budowy, stosowanie cięcia elementów betonowych na "mokro", stosowanie przykrycia przy przewożeniu materiałów pyłących.

DZIAŁANIE 3. OGRANICZENIE EMISJI Z DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Zadania wójtów, burmistrzów i prezydentów miast oraz rad gmin: Prowadzenie akcji informacyjnej o wymaganiach uchwały antysmogowej dla Małopolski oraz dostępnych formach dofinansowania do wymiany kotłów z dotarciem przynajmniej raz w roku do każdego podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą na terenie gminy, który eksploatuje instalację spalania paliw stałych.

3.2.2 Program Strategiczny Ochrona Środowiska dla Województwa Małopolskiego

Sejmik Województwa Małopolskiego Uchwałą Nr XLVIII/684/21 z dnia 27 grudnia 2021 r. przyjął Program Strategiczny Ochrona Środowiska. Dokument ma na celu realizację celu strategicznego wyznaczonego w Strategii województwa „Małopolska 2030”: *Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej.*

Dążenie do realizacji przyjętego celu nadrzędnego będzie odbywać się poprzez kierunki działań wyznaczone w 4 priorytetowych OBSZARACH INTERWENCJI:

- Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym i ochrona powietrza,
- Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- Edukacja, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji, monitoring i zarządzanie,
- Zrównoważone korzystanie ze środowiska.

3.3 Dokumenty Lokalne

3.3.1 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorlickiego na lata 2022-2025

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorlickiego na lata 2022-2025” zawiera podstawowe informacje na temat stanu aktualnego poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu, zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji. Opracowany dokument jest zgodny z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Głównym celem programu jest zrównoważony rozwój powiatu z utrzymaniem jego unikalnych i bardzo cennych wartości przyrodniczych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie jest spójny z zapisami i celami Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Gorlickiego w następującym zakresie:

Obszar interwencji: OCHRONA KLIMATU I POWIETRZA ORAZ MINIMALIZACJA ZAGROŻENIA HAŁASEM
Cele:

1. OGRANICZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ KOMUNIKACYJNYCH
2. OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI NA TERENIE POWIATU.
3. WZROST WYKORZYSTANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH.
4. POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO I OCHRONA MIESZKAŃCÓW PRZED NADMIERNYM HAŁASEM

Obszar interwencji: PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Cele:

1. MONITORING I UTRZYMANIE STANU PEM PONIŻEJ POZIOMU DOPUSZCZALNEGO.

Obszar interwencji: GOSPODAROWANIE WODAMI

Cele:

1. OSIĄGNIĘCIE DOBREGO STANU EKOLOGICZNEGO WÓD POD WZGLĘDEM JAKOŚCIOWYM I ILOŚCIOWYM NA TERENIE POWIATU GORLICKIEGO.
2. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA.
3. WSPÓŁPRACA MAJĄCA NA CELU DĄŻENIE DO OPTIMALIZACJI GOSPODAROWANIA WODAMI
4. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO MIESZKAŃCÓW POWIATU W PROCESIE GOSPODAROWANIA WODAMI
5. ZAPOBIEGANIE SUSZOM, ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Obszar interwencji: GOSPODARKA WODNO -ŚCIEKOWA

Cele:

1. WSPÓŁPRACA NA RZECZ MINIMALIZACJI RYZYKA ŚRODOWISKOWEGO W PROCESIE REALIZACJI INWESTYCJI Z ZAKRESU GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.
2. ROZWÓJ GOSPODARKI WODNO – ŚCIEKOWEJ NA TERENIE POWIATU GORLICKIEGO.

Obszar interwencji: OCHRONA GLEB

Cele:

1. OCHRONA GLEB PRZED DEGRADACJĄ NA TERENIE POWIATU GORLICKIEGO.
2. ZACHOWANIE I ODTWARZANIE WALORÓW PRZYRODNICZYCH GLEB NA TERENIE POWIATU

Obszar interwencji: ZASOBY GEOLOGICZNE

Cele:

1. OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE POWIATU GORLICKIEGO.

Obszar interwencji: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Cele:

1. NADZÓR I KONTROLA NAD WYBRANYMI ELEMENTAMI SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI W CELU MAKSYMALIZACJI JEGO EFEKTYWNOŚCI.

Obszar interwencji: ZASOBY PRZYRODNICZE

Cele:

1. ZACHOWANIE RÓŻNORODNOŚCI PRZYRODNICZEJ NA TERENIE POWIATU GORLICKIEGO.
2. OCHRONA I PODNOSZENIE JAKOŚCI TERENÓW ZIELENI, W TYM LASÓW.

Obszar interwencji: ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Cele:

1. OGRANICZENIE RYZYKA WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII PRZEMYSŁOWYCH POPRZECZ DZIAŁANIA NADZORCZE I ZAPOBIEGAWCZE ORAZ MINIMALIZACJA ICH SKUTKÓW
2. OCHRONA LUDNOŚCI POWIATU PRZED SKUTKAMI EWENTUALNEJ POWAŻNEJ AWARII.

Obszar interwencji: EDUKACJA EKOLOGICZNA

Cele:

1. ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW POWIATU GORLICKIEGO.

3.3.2 Strategia Rozwoju Gminy Uście Gorlickie na lata 2021-2030

Strategia uchwalona uchwałą nr XXXV/385/22 Rady Gminy Uście Gorlickie z dnia 16 września 2022 r. Zgodnie z nią Gmina ma budować podstawy rozwoju społeczności lokalnej oraz zapewniać warunki trwałego podnoszenia poziomu materialnego i kulturalnego mieszkańców. Kluczowe ma być przy tym wykorzystanie walorów naturalnych, krajobrazowych, klimatycznych, surowców mineralnych, ale i budowa, unowocześnienie infrastruktury.

W strategii wymieniono 3 główne cele:

1. Wysoki poziom aktywności społecznej oraz zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców
2. Wzrost aktywności gospodarczej z zachowaniem zasad ochrony środowiska
3. Rozwój turystyki i rekreacji

Kierunki działań związanych z ochroną środowiska zawarte są w ramach realizacji celu 2 oraz 3.

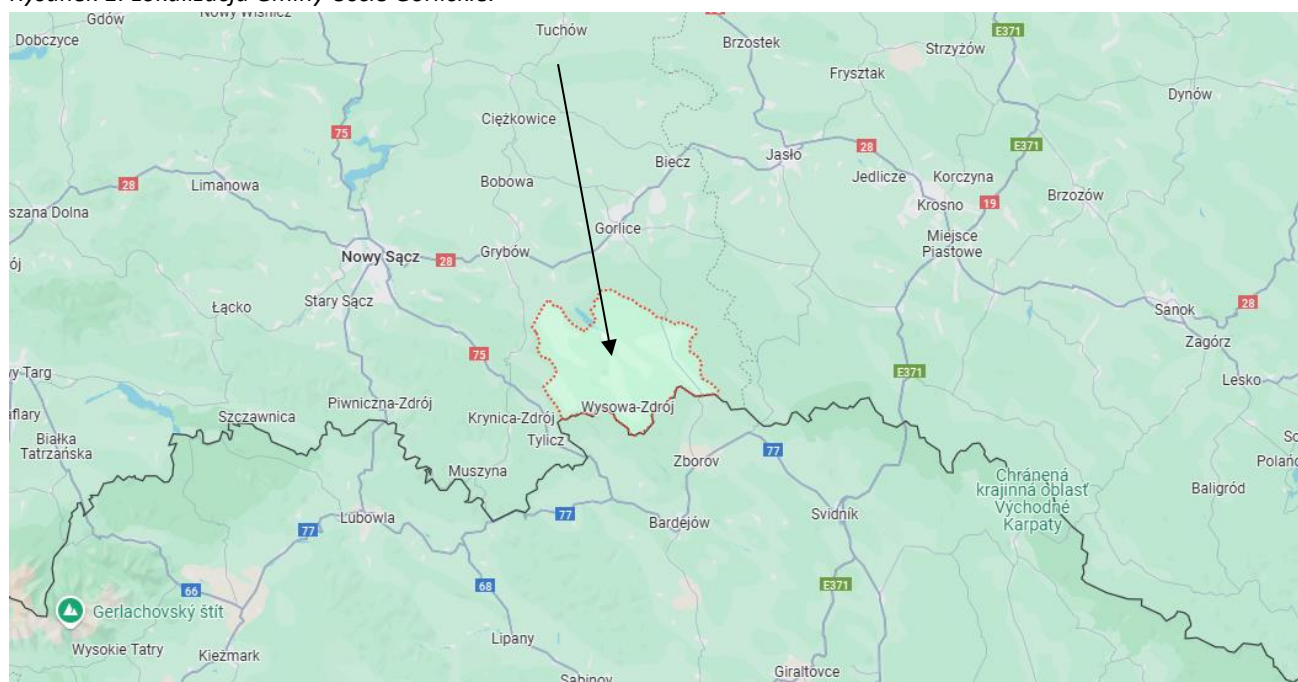
4 Charakterystyka Gminy Uście Gorlickie¹

4.1 Dane ogólne

Gmina Uście Gorlickie to turystyczno-uzdrowiskowa gmina, leżąca w południowowschodniej części województwa małopolskiego (byłego nowosądeckiego) w powiecie gorlickim. Od wschodu graniczy z gminą Sękowa, od zachodu z gminami Grybów i Krynica-Zdrój, od północy z gminami Ropa i Gorlice, a od południa ze Słowacją. Obejmuje rozległy obszar 287 km² i należy do jednej z największych obszarowo gmin w Polsce, podzielona jest pomiędzy 19 sołectw w tym 21 wsi.

Pod względem geograficznym teren gminy obejmuje zachodnią część Beskidu Niskiego oraz część Pasma Magurskiego. Najwyższy szczyt w gminie to Lackowa, która sięga 997 m n.p.m. Gmina charakteryzuje się leśno-rolniczym typem użytkowania terenu.

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Uście Gorlickie.

Źródło: Mapy Google

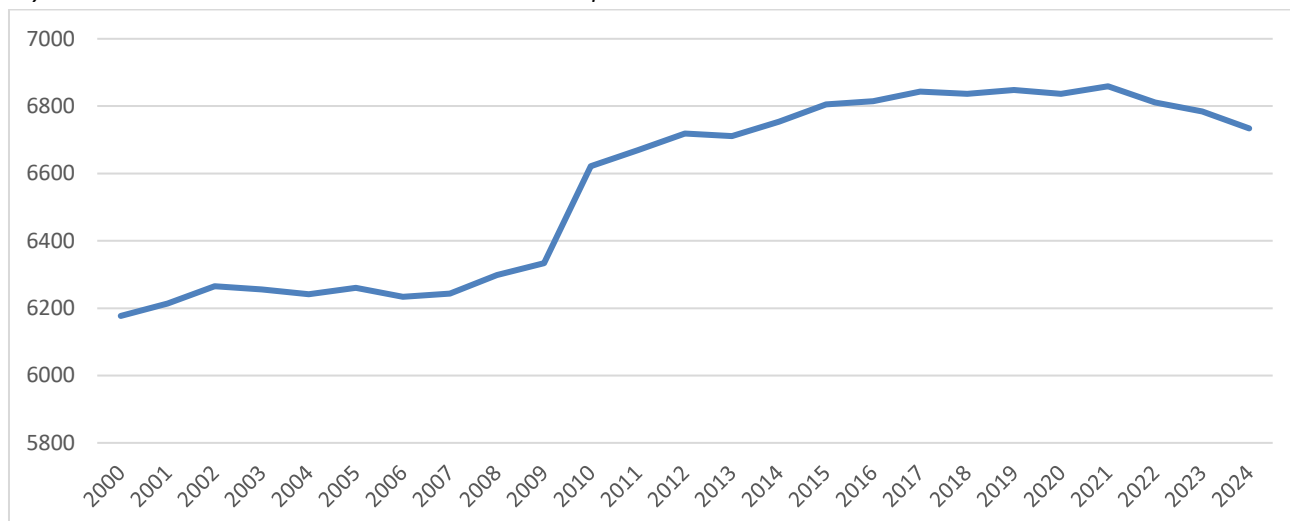
4.2 Dane charakterystyczne

4.2.1 Demografia

Liczba mieszkańców Gminy Uście Gorlickie wynosi 6 734 osób (wg danych statystycznych GUS, BDL stan na 31.12.2024 r.). Współczynnik feminizacji w 2024 r. wyniósł 98. Gęstość zaludnienia w 2024 r. była równa 23,4 osób/km². Przyrost naturalny w 2024 r. miał wartość ujemną, tj. -10. Zmianę liczby mieszkańców od 2000 r. przedstawiono graficznie na wykresie poniżej.

¹Na podstawie dokumentów strategicznych i opracowań Gminy Uście Gorlickie

Wykres 1. Liczba ludności w Gminie Uście Gorlickie na przestrzeni lat 2000-2024

Źródło: GUS, BDL

4.2.2 Infrastruktura komunikacyjna

Aktualną sieć drogową na terenie gminy Uście Gorlickie stanowią:

- Drogi wojewódzkie 12,960 km
- Drogi powiatowe 85,167 km
- Drogi gminne 82,736 km
- Drogi dojazdowe pow. 300,000 km

W zarządzaniu Gminy Uście Gorlickie w 2024 r. było 82,736 km dróg publicznych kategorii gminnej w rozumieniu ustawy o drogach publicznych, w tym drogi klasy L (lokalne) – 16,684 km oraz klasy D (dojazdowe) – 66,052 km. Są to drogi o zróżnicowanej nawierzchni, zgodnie z poniższym zestawieniem:

- 61,045 km dróg o nawierzchni bitumicznej (asfalt, skropienie)
- 1,407 km dróg o nawierzchni betonowej
- 6,839 km dróg o nawierzchni tłuczniowej
- 10,476 km dróg o nawierzchni żwirowej
- 2,969 km dróg o nawierzchni gruntowej

W ciągach dróg gminnych publicznych występuje 15 mostów o łącznej długości 227,71 m w tym 9 stalowych i 6 żelbetowych z których połowa wymaga generalnego remontu lub przebudowy.

Sieć połączeń autobusowych obejmuje połączenia z Tarnowem, Krakowem, Nowym Sączem i Gorlicami. Długość dróg objętych komunikacją autobusową wynosi około 82 km. Najbliższe dworce autobusowe znajdują się w Gorlicach i Nowym Sączu. Na terenie gminy znajduje się sześć niestrzeżonych parkingów samochodowych, które zapewniają miejsce na około 200 samochodów.

4.2.3 Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy Uście Gorlickie nie ma zorganizowanego systemu ciepłowniczego. Ogrzewanie obiektów oparte jest na bazie rozwiązań indywidualnych, takich jak kotłownie, piece lub wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania.

Obecnie w gminie najczęściej zużywanej energii cieplnej pochodzi z paliw stałych (ok. 75%), w tym biomasy – ok. 41% i węgla (34%). Kolejnym nośnikiem pod kątem ilości zużycia jest energia elektryczna (ok. 11%), następnie gaz (ok. 8%). Łączne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na potrzeby ciepłe w gminie stanowi ok. 3,8% ogółu zużywanej energii, co jest dobrym wynikiem w porównaniu do podobnych wielkością gmin wiejskich, małopolskich.

W budynkach będących własnością Gminy Uście Gorlickie, do celów grzewczych wykorzystuje się gaz (ok. 50%), olej opałowy (ok. 31%), węgiel (ok. 14%), energię elektryczną (ok. 4%) oraz pompa ciepła (ok. 0,4%).

4.2.4 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Dystrybutorem energii elektrycznej i operatorem sieci elektroenergetycznych na terenie Gminy Uście Gorlickie jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Krakowie. Gmina Uście Gorlickie jest zasilana liniami średniego napięcia ze stacji elektroenergetycznych: 110/30/15 kV Grybów (GRY), 110/15 kV Stróżówka (STK), RS 30/15 kV Słotwiny. W poniższych tabelach zestawiono dane dotyczące infrastruktury elektroenergetycznej na terenie gminy (stan na koniec 2023 r.).

Tabela 1. Dane dotyczące stacji energetycznych na terenie Gminy Uście Gorlickie.

Liczba stacji energetycznych SN (w tym SN/nn) [szt.]	Własność TAURON Dystrybucja Oddział w Krakowie [szt.]	Obca [szt.]	Wspólna [szt.]
Napowietrzna	72	5	-
Wnętrzowa	15	2	1

Źródło: TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Krakowie.

Tabela 2. Dane dotyczące stacji energetycznych na terenie Gminy Uście Gorlickie.

Szacowana długość linii [km] własność TAURON Dystrybucja S.A.	SN 30 kV		nn		Przyłącza nn	
	kablowe	napowietrzne	kablowe	napowietrzne	kablowe	napowietrzne
Gmina Uście Gorlickie	22,5	98,5	77,5	130	73	26,5

Źródło: TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Krakowie.

4.2.5 Zaopatrzenie w gaz

Operatorem sieci dystrybucyjnej gazu ziemnego i dystrybutorem paliwa gazowego w Gminie Uście Gorlickie jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Krakowie.

Gaz do odbiorców doprowadzany jest siecią gazową średniego ciśnienia. Sieć gazowa zlokalizowana jest w miejscowościach: Banica, Brunary, Izby, Śnietnica, Uście Gorlickie, Wysowa-Zdrój. Stopień gazyfikacji gminy to obecnie 13,11% (dotyczący gospodarstw domowych).

Na obszarze Gminy Uście Gorlickie dystrybutor posiada sieć gazową średniego wraz z przyłączami gazowymi. Długość sieci w 2024 r. wyniosła 34 739 m, a ilość przyłączy była równa 458 szt. o łącznej długości 11 268 m. Stan techniczny sieci dystrybutor ocenia jako dobry. Długość sieci i liczba przyłączy corocznie wzrasta, od 2021 r. długość sieci wzrosła o 10 355 m, a liczba przyłączy 119 szt.

5 Dotychczasowe działania w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

Gmina Uście Gorlickie od lat prowadzi bardzo wiele działań na rzecz szeroko pojętej ochrony środowiska – finansuje je ze środków własnych oraz pozyskuje fundusze zewnętrzne na ich realizację. Działania realizowane w ramach POŚ oraz wynikające z Programu Ochrony Powietrza na terenie Gminy:

1. Wdrożenie programu ochrony powietrza w Gminie Uście Gorlickie – projekt o wartości 563 841,81 zł, do realizacji w latach 2024 – 2027. Wydatki w roku 2024 zaplanowano w wysokości 103 555 zł. Obejmowały zatrudnienie Ekodoradcy, dostosowanie pomieszczeń do przyjmowania interesantów oraz przeprowadzenie akcji informacyjnej. Wydatkowano 64 625,86 zł, tj. 62,4% planu.
2. Gmina prowadzi punkt konsultacyjno-informacyjny programu Czyste Powietrze. 22.05.2025 roku podpisano również porozumienie na pełnienie roli Operatora w PP Czyste Powietrze.
3. Gmina systematycznie realizuje zadania w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej. W latach 2022-2024 wykonano:
 - W ramach projektu „Odnawialne źródła energii dla mieszkańców gmin członkowskich Klastra energii Biała-Ropa” wykonano montaż instalacji OZE tj. kotłów na biomasę, instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła oraz paneli słonecznych na terenie gminy.
 - W ramach projektu pn. „Ograniczenie niskiej emisji na terenie Związku Gmin Ziemi Gorlickiej przez wykorzystanie urządzeń grzewczych na biomasę oraz Odnawialnych Źródła Energii” w ramach Poddziałania 4.4.3. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020” zostały wymienione piece przez mieszkańców.
 - Dokumentację na przebudowę, rozbudowę o taras zadaszony oraz wewnętrzną instalację gazową w budynku świetlicy wiejskiej w Stawiszy.
 - Dokumentację na przebudowę budynku oświatowo-mieszkalnego wraz z wykonaniem wewnętrznej instalacji gazowej w pomieszczeniu kotłowni w miejscowości Wysowa-Zdrój.
 - Wykonano remont dachu świetlicy wiejskiej w miejscowości Regietów.
 - Program Polski Ład „Termomodernizacja budynków Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wysowej-Zdroju”,
 - Program Polski Ład „Instalacje OZE na budynkach użyteczności publicznej Gminy Uście Gorlickie, usługa nadzoru inwestorskiego”,
 - Program Polski Ład „Modernizacja kotłowni i instalacji c.o. w budynku oświatowym nr 97 w Wysowej-Zdroju wraz z usługą inspektora nadzoru inwestorskiego”,
 - Remont świetlicy wiejskiej w Uściu Gorlickim „Małopolskie świetlice wiejskie 2024 r.”,

- Montaż instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Wysowej-Zdroju w ramach „Doposażenie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (stacje uzdatniania wody, oczyszczalnie ścieków) w instalacje fotowoltaiczne na terenie ziemi Gorlickiej”,
- Rozświetlamy Gminę Uście Gorlickie – wymiana 444 opraw oświetleniowych wyposażonych w wysokoprężne, na nowe oprawy LED .

5.2 Zagrożenia hałasem

Gmina Uście Gorlickie na bieżąco prowadzi działania związane z modernizacją dróg oraz wymianą nawierzchni, co ma bezpośredni wpływ na poprawę stan klimatu akustycznego. Remonty finansowane były ze środków gminy a także współfinansowane ze środków zewnętrznych.

5.3 Gospodarowanie wodami

Na bieżąco wykonywane są w prace zabezpieczająco-naprawcze i utrzymaniowe: czyszczenie korytek ściekowych, udroźnienie kanalizacji deszczowej, naprawy odwodnienia – umocnienie rowów elementami betonowymi, uzupełnienia kruszywem ubytków nawierzchni dróg bocznych wykoszenie poboczy, czyszczenie chodników, naprawy krat odwodnienia liniowego.

5.4 Gospodarka wodno-ściekowa

Gospodarka wodno – ściekowa jest obszarem ochrony środowiska wymagającym największych nakładów finansowych. W ostatnich latach realizowano:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w dorzeczu rzeki Ropa – zadanie zaplanowano do wykonania w latach 2022-2024 w łącznej kwocie 11 999 750,00 zł z czego w 2024 r. wykonano w kwocie 4 847 570,71 zł. Zadanie zakończone.
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w Hańczowej wraz z siecią kanalizacyjną, usługa nadzoru inwestorskiego – zadania o wartości 2 200 962 zł, do realizacji w latach 2023-2025. W roku 2024 wydatkowano 110 048,10 zł na dokumentację. Stopień zaawansowania 5%.
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w Uściu Gorlickim, usługa nadzoru inwestorskiego, zakup samochodu specjalnego do czyszczenia kanalizacji – zadanie o wartości 11 540 721 zł, do realizacji w latach 2023 – 2025. W roku 2024 zapłacono I etap budowy tj. 2 886 334,32 zł. Zaawansowanie 25%.
- OZE na budynkach użyteczności publicznej, usługa nadzoru inwestorskiego – zadanie planowane do wykonania w okresie od 2023-2024 roku, w łącznej kwocie 1 742 000,00 zł z czego w 2024 roku wydatkowano 1 528 339,32 zł. Zadanie zakończone.
- Budowa kanalizacji sanitarnej w dolinie rzeki Biała Tarnowska w miejscowości Brunary, usługa nadzoru inwestorskiego. Zadanie planowane do wykonania w latach 2023-2026 w łącznej kwocie 2 120 000,00 zł. W 2024 roku nie dokonano wydatku, trwa przygotowanie dokumentacji.
- Budowa oczyszczalni ścieków w dolinie rzeki Biała Tarnowska w miejscowości Brunary, usługa nadzoru inwestorskiego. Zadanie planowane do wykonania w latach 2023-2026 w łącznej kwocie 8 565 720,00 zł. W 2024 roku nie dokonano wydatku, trwa przygotowanie dokumentacji.

- Dokumentacja ujęcia wody i zbiornika Skwirtne – wartość zadania 73 800 zł, z tego na rok 2024 planowano 12 300 zł, nie poniesiono wydatków. Projekt na etapie podziału działek.
- Dokumentacja projektowa sieci wodociągowej Osiedle Bielańskie w Uściu Gorlickim zadanie do realizacji w latach 2024-2025, na ogólną wartość 115 000 zł, wypłacono zaliczkę dla projektanta w wys. 15 000 zł, tj. 13% zaawansowania.

Gmina otrzymała również dofinansowanie na realizację projektu pn. "Budowa części sieci wodociągowej oraz przydomowych oczyszczalni na terenie Gminy Uście Gorlickie" w wysokości 4 966 148,39 zł, w ramach tego projektu ma zostać wybudowane 95 przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców oraz część sieci wodociągowej na osiedlu Bielańskim w Uściu Gorlickim oraz na osiedlu nad Orlikiem w Wysowej-Zdroju.

5.5 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W ostatnich latach nie wykonywano zadań inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami.

5.5.1 Edukacja ekologiczna

Regularnie prowadzone są akcje edukacyjne na temat segregacji śmieci, mające na celu również zapobieganie powstawania dzikich wysypisk śmieci, prowadzono w tym zakresie również akcje prewencyjne.

5.5.2 Zasoby przyrodnicze

W obszarze pomocy zwierzętom bezdomnym gmina realizuje „Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt”. Głównym zadaniem realizowanym w ramach programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt było odławianie bezdomnych zwierząt z terenu gminy oraz zapewnienie im miejsca w schronisku.

Gmina Uście Gorlickie realizuje również następujące zadania:

- Bieżące utrzymanie obszarów zieleni urządzonej (konserwacja, nasadzenia):
- Współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za ochronę przyrody (np. RDOŚ, ZPKWM) realizowana jest na bieżąco w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych oraz realizowanych zadań.
- Nadzór nad utrzymaniem i pielęgnacją pomników przyrody.

6 Ocena stanu środowiska

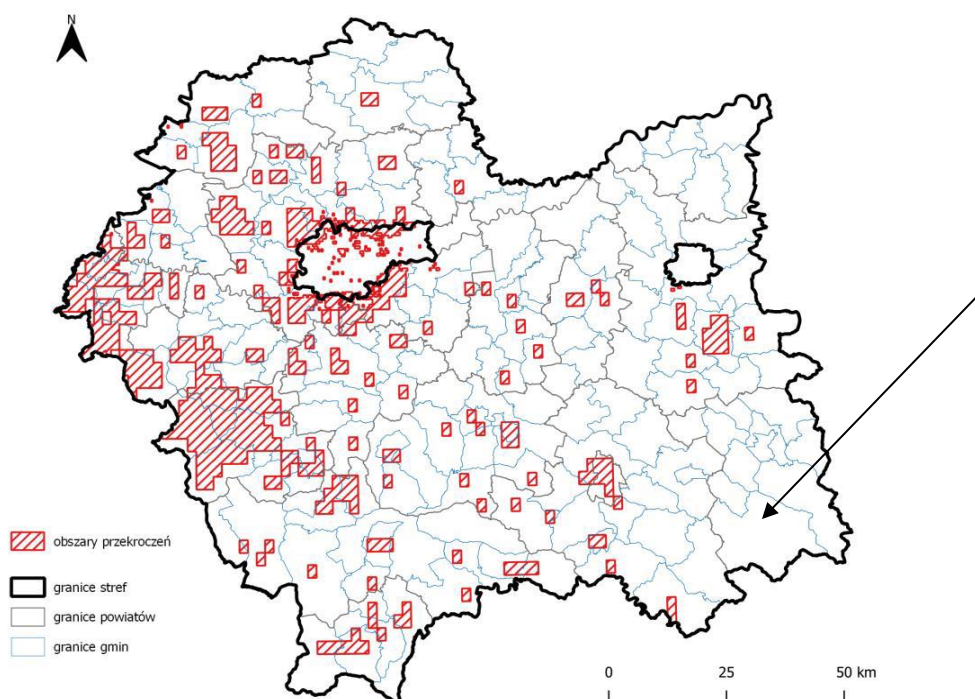
6.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

6.1.1 Jakość powietrza

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Uście Gorlickie może być tzw. niska emisja. Przystarzałe kotły, paliwo złej jakości oraz niska świadomość mieszkańców w zakresie szkodliwości palenia śmieci w domowych kotłach mogą powodować wzrost poziomu zanieczyszczeń powietrza. Niska emisja jest źródłem takich zanieczyszczeń jak dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, pył w tym b(a)p, sadza, a więc typowych zanieczyszczeń powstających podczas spalania paliw stałych i gazowych. W przypadku emisji bytowej, związanej z mieszkalnictwem jednorodzinnym zanieczyszczenia uwalniane na niedużej wysokości często pozostają i kumulują się w otoczeniu źródła emisji. Położenie gminy powoduje okresowo słabe ruchy mas powietrza i dodatkowo utrudnia rozpraszanie zanieczyszczeń w atmosferze.

Gmina Uście Gorlickie znajduje się w strefie podlegającej ocenie jakości powietrza – strefa małopolska. *Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Małopolskim za rok 2024*, **nie klasyfikuje** terenu gminy do **obszarów przekroczeń normatywnych stężeń zanieczyszczeń B(a)P/rok, PM10/rok, PM2,5/rok**.

Rysunek 2. Zasięg podobszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie małopolskim w 2024 roku.

Źródło: GIOŚ

6.1.2 Charakterystyka niskiej emisji i problemy uciążliwości zjawiska niskiej emisji

„Niska emisja” - jest to emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych i lokalnych kotłowni węglowych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób. Cechą

charakterystyczną niskiej emisji jest to, że powodowana jest przez liczne źródła wprowadzające do powietrza niewielkie ilości zanieczyszczeń. Duża ilość kominów o niewielkiej wysokości powoduje, że wprowadzanie zanieczyszczenia do środowiska jest bardzo uciążliwe, gdyż zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstawania, a są to najczęściej obszary o zwartej zabudowie mieszkaniowej.

6.1.2.1 Pył PM10 i pył PM2,5

Pył składa się z mieszaniny cząstek stałych i ciekłych zawieszonych w powietrzu i będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany.

PM10 - pył (PM - ang. particulate matter) jest zanieczyszczeniem powietrza składającym się z mieszaniny cząstek stałych, ciekłych lub obu naraz, zawieszonych w powietrzu i będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Cząstki te różnią się wielkością, składem i pochodzeniem. PM10 to pyły o średnicy aerodynamicznej do 10 μm , które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc.

PM2,5 – cząstki pyłu o średnicy aerodynamicznej do 2,5 μm , które mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc oraz przenikać przez ściany naczyń krwionośnych. Jak wynika z raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), długotrwałe narażenie na działanie pyłu zawieszonego PM2,5 skutkuje skróceniem średniej długości życia. Krótkotrwała ekspozycja na wysokie stężenia pyłu PM2,5 jest równie niebezpieczna, powodując wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz wzrost ryzyka nagłych przypadków wymagających hospitalizacji.

Pyły PM10 i PM2,5 mogą wywoływać np. kaszel, trudności z oddychaniem i zadyszkę, szczególnie w czasie wysiłku fizycznego. Przyczyniają się do zwiększenia zagrożenia infekcjami układu oddechowego oraz występowania zaostrzeń objawów chorób alergicznych jak astmy, kataru siennego i zapalenia alergicznego spojówek. Nasilenie objawów zależy w dużym stopniu od stężenia pyłu w powietrzu, czasu ekspozycji, dodatkowego narażenia na czynniki pochodzenia środowiskowego oraz zwiększonej podatności osobniczej (dzieci i osoby w podeszłym wieku, współwystępowanie przewlekłych chorób serca i płuc). Ponieważ pewne składniki pyłów mogą przenikać do krwioobiegu, dłuższe narażenie na wysokie stężenia pyłu może mieć istotny wpływ na przebieg chorób serca (nadciśnienie, zawał serca) lub nawet zwiększać ryzyko zachorowania na choroby nowotworowe, szczególnie płuc.

6.1.2.2 Benzo(a)piren

Benzo(a)piren - B(a)P – jest przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jak inne WWA, jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny, co oznacza, że reaguje z DNA.

Jest to substancja rakotwórcza, mutagenna, działająca na rozrodczość i niebezpieczna dla środowiska. Może powodować raka, dziedziczne wady genetyczne, a także upośledzać płodność. Może działać szkodliwie na dziecko w łonie matki. Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne; może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

6.1.3 Ochrona i zmiany klimatu

Gmina Uście Gorlickie jest zaliczana do małopolskiego regionu klimatycznego, który charakteryzuje się stosunkowo długim latem oraz chłodną zimą. Przeważająca część gminy znajduje się w piętrze

klimatycznym umiarkowanie ciepłym, gdzie średnia roczna temperatura wynosi od 6 do 8°C. Położone wyżej tereny leżą w piętrze umiarkowanie chłodnym ze średnią roczną temperaturą od 4 do 6°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec, a najchłodniejszym – styczeń. Cechą wyróżniającą obszar Gminy jest silne przewietrzanie grzbietów i dolin. Według badań prowadzonych przez Zakład Klimatologii Instytutu Geografii UJ w Krakowie w okolicach miejscowości Wysowa-Zdrój roczna liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 104,9 i waha się od 68 do 143. Długość zalegania pokrywy śnieżnej należy do najwyższych w Beskidzie Niskim.

Zgodnie z analizą trendów zmian klimatu w Polsce do 2030 r., przedstawioną w „Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020), zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo. Pozytywne skutki to wydłużenie okresu wegetacyjnego oraz skrócenie okresu grzewczego na skutek wzrostu średniej temperatury powietrza. Niemniej jednak negatywne skutki będą dominujące i będą się one przejawiać poprzez niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom ale ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny. Skutkiem tego są dłuższe okresy bezopadowe przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał. Zmiany klimatyczne będą przejawiać się również w okresie zimowym ze względu na skrócenie okresu zalegania pokrywy śnieżnej i zmniejszenie jej grubości, co przyczynia się do nasilenia procesu ewaporacji, który pociąga za sobą spadek zasobów wodnych. Postępującym zmianom klimatycznym towarzyszy zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych takich jak ulewne deszcze będące przyczyną powodzi, podtopienia, powstawanie osuwisk, silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, groźne wyładowania atmosferyczne. Zmiany klimatyczne pociągają za sobą negatywne skutki dla bioróżnorodności, jak również pogorszenie warunków życia ludzi.

6.1.4 Analiza SWOT - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Tabela 3. Analiza SWOT - Ochrona klimatu i jakości powietrza w gminie Uście Gorlickie

Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Brak przekroczeń stężeń zanieczyszczeń Pyłu PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu, • Zaangażowanie samorządu gminy w działania pro-środowiskowe, • Monitoring jakości powietrza, • Kontrole palenisk na terenie gminy, • Świadomość mieszkańców w tematyce niskiej emisji, • Systematyczna modernizacja i remonty nawierzchni dróg gminnych, • Systematyczne przeprowadzanie działań termomodernizacyjnych (kompleksowych i częściowych) w obiektach gminnych, • Wzrost wykorzystania OZE,	• Ukształtowanie terenu oraz emisja napływowa, • Niska efektywność energetyczna starszych budynków mieszkalnych spowodowana zastosowaniem nieodpowiednich materiałów budowlanych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Stopniowe zastąpienie ogrzewania węglowego, bardziej nowoczesnym systemem (w tym OZE), • Możliwość uzyskania dofinansowania przy wymianie starych kotłów węglowych na kotły nowej generacji, • Możliwość uzyskania dofinansowania na instalacje energii OZE.	• Emisja napływowa z gmin sąsiadujących, • Spalanie odpadów w piecach domowych, • Wysoki koszt inwestycji w OZE.

Źródło: Opracowanie własne

6.1.5 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Obserwacje i badania naukowe pokazują, że postępujące od połowy XX wieku zmiany klimatu są faktem. Związane z nimi ekstremalne zjawiska atmosferyczne występują coraz częściej, a ich gwałtowność rośnie. Podtopienia i zniszczenia spowodowane przez nawalne deszcze to oprócz fali upałów i susz, jeden z najważniejszych problemów wynikających ze zmian klimatu, z jakimi muszą borykać się mieszkańcy w naszej strefie klimatu umiarkowanego.

Zmiany klimatu i notowane ich skutki mają swoje odzwierciedlenie w jakości powietrza, a także wpływają na działalność przemysłową i sektor komunalny, energetykę i system zaopatrzenia w ciepło i wodę. W niedalekiej przyszłości konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W przyszłości będzie zachodzić konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji (ze względu na coraz częstsze okresy upalne).

6.2 Zagrożenia hałasem

Hałas to każdy niepożądany lub szkodliwy dźwięk powodowany przez działalność człowieka na wolnym powietrzu, w tym hałas emitowany przez środki transportu, ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy oraz hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej. Dużym problemem cywilizacyjnym, który dotyka mieszkańców, jest hałas przemysłowy. W przypadku hałasu rotorycznego, który często generowany jest przez urządzenia takie jak wentylatory czy silniki, nawet dźwięki mieszczące się w granicach normatywnych mogą powodować znaczny dyskomfort i wpływać negatywnie na zdrowie i komfort życia ludzi i zwierząt. Hałas jest wszechobecny, więc trzeba robić wszystko, aby go zmniejszyć. Z każdym rokiem w zaskakującym tempie wzrasta gęstość zabudowy miast i wsi, zwiększa się liczba mieszkańców, postępuje wzrost liczby samochodów poruszających się po trasach komunikacyjnych, wzrasta ilość urządzeń w gospodarstwach domowych. Życie w ciągłym hałasie doprowadza do:

- stresu,
- rozdrażnienia,
- zmęczenia,
- dekoncentracji i spadku wydajności pracy,
- agresji,
- zaburzenia snu,
- u dzieci – do niedorozwoju umysłowego,
- problemów z układem krążenia (tachykardia, zawroty głowy, duszności, męczliwość, nadciśnienie, choroba wieńcowa),
- podniesienia poziomu cukru i cholesterolu,
- zwiększenia ryzyka wystąpienia zawału serca,
- podniesienia temperatury ciała,
- wyczerpania fizycznego i psychicznego,
- obniżenia jakości życia.

Hałas będący efektem działalności człowieka pośrednio wpływa na rośliny, zwierzęta oraz inne organizmy żywe. W wyniku nadmiernego hałasu środowisko przyrodnicze pozbawione zostaje naturalnej ciszy. Następują zmiany siedlisk dla wielu gatunków zwierząt, obniża się jakość i wartość terenów zielonych, które tracą swe walory przyrodnicze, rekreacyjne i krajobrazowe. W następstwie

zwierzęta zmieniają miejsca bytowania, a mieszkańcy cennych przyrodniczo regionów bezpowrotnie tracą miejsce wypoczynku, co nie pozostaje bez wpływu na ich zdrowie fizyczne i psychiczne. Jak wynika z badań, hałas wpływa negatywnie na zwierzęta. Wywołuje zmianę zachowań ptaków i innych zwierząt (stany lękowe, zmiana siedlisk, zmniejszenie liczby składanych jaj, spadek mleczności zwierząt). Doświadczeni zootechnicy twierdzą, że żaden hałas nie jest obojętny w gospodarstwach rolnych dla bydła, trzody chlewnej jak i ptactwa domowego. Już kilka lat temu naukowcy zauważyli, że w pobliżu dróg i w innych głośnych okolicach mieszka coraz mniej ptaków. Jest tak dlatego, że hałasy, jakie towarzyszą osiedlom ludzkim, np. generowane przez uliczny ruch czy pracujące maszyny, mogą utrudniać ptakom słyszenie ćwierkań i gwizdów innych osobników. Możliwość świergotania i słyszenia innych ptaków sprawia, że ptaki mogą znaleźć partnerów i unikają zagrożeń. Hałas sprawia, że nie słyszą one wzajemnie swoich nawoływań, przez co nie mogą wabić samic ani zaznaczać granic terytorium. Badacze uważają, że hałas zakłóca zachowanie zwierząt, które zapylają rośliny i przenoszą nasiona, co może stopniowo prowadzić do zmian w krajobrazie, zwłaszcza, jeśli chodzi o wolno rosnące drzewa.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, m.in. poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Wskaźniki hałasu są to parametry hałasu określone poziomem dźwięku A wyrażonym w decybelach (dB). Wyróżniamy:

- Wskaźniki hałasu mające zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania map akustycznych oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
 - LDWN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00),
 - LN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich pór w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).
- Wskaźniki mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
 - LAeqD - równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00),
 - LAeqN - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

W Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku (Dz.U. z 2014 r. poz. 112 t.j.) zostały ustalone:

Tabela 4. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB] / Dopuszczalny długotrwały średni poziom dźwięku A w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalności będące źródła hałasu	
		LAeqD / LDWN	LAeqN / LN	LAeqD / LDWN	LAeqN / LN
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50 / 50	45 / 45	45 / 45	40 / 40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61 / 64	56/59	50 / 50	40 / 40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) tereny mieszkaniowo-usługowe	65 / 68	56 / 59	55 / 55	45 / 45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68 / 70	60 / 65	55 / 55	45 / 45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB] / Dopuszczalny długotrwały średni poziom dźwięku A w [dB]			
		Starty, lądowania i przeloty statków powietrznych		Linie elektroenergetyczne	
		LAeqD / LDWN	LAeqN / LN	LAeqD / LDWN	LAeqN / LN
1.	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali, domów opieki społecznej c) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ¹⁾	55 / 55	45 / 45	45 / 45	40 / 40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ¹⁾ c) Tereny mieszkaniowo-usługowe d) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	60 / 60	50 / 50	50 / 50	45 / 45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Do najbardziej uciążliwych dla człowieka źródeł hałasu zaliczamy ruch samochodowy (ze względu na jego powszechność), ruch lotniczy (ze względu na szczególnie intensywny charakter zjawiska oraz rozprzestrzenianie na dużych powierzchniach zamieszkałych) oraz źródła o charakterze przemysłowym (instalacyjnym) działające w sposób ciągły czy "czasowy", a także inne źródła które lokalnie mogą powodować subiektywnie odczuwalną uciążliwość. Z pomiarowo - badawczego punktu widzenia można wyodrębnić następujące rodzaje hałasu w zależności od źródła - obiektów wprowadzających hałas:

- przemysłowy (instalacyjny),
- komunikacyjny (drogowy, lotniczy, szynowy).

Hałas instalacyjny jest najbardziej zróżnicowany, można do niego zaliczyć zarówno zakłady produkcyjne, jak i wiatraki, nagłośnienie lokali lub strzelnice.

6.2.1 Kontrola i pomiary hałasu

W przypadku zwykłego korzystania ze środowiska przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami, kontrolę w zakresie przestrzegania tych norm może przeprowadzić wójt, burmistrz lub prezydent miasta (art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska).

Pomiary hałasu w przedsiębiorstwach będące podstawą do stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu i wydanie decyzji, są kompetencją właściwych organów ochrony środowiska – starostów oraz prezydentów miast na prawach powiatu. Wnioski o interwencje na uciążliwość akustyczną podmiotów należy kierować do właściwego ze względu na miejsce prowadzonej działalności, Starosty lub Prezydenta Miasta na prawach powiatu.

W sytuacji gdy wydana jest decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu przez Starostę (Prezydenta Miasta na prawach powiatu) wówczas wojewódzki inspektor ochrony środowiska posiada kompetencje do podjęcia działań kontrolnych w zakresie hałasu.

6.2.2 Hałas komunikacyjny

Komunikacja, z uwagi na dynamiczny rozwój przemysłu motoryzacyjnego, a jednocześnie wzrost mobilności społeczeństwa jest obecnie dominującym źródłem hałasu. Hałas w ujęciu przestrzennym, przyjmuje w tym przypadku charakter liniowy i związany jest z przebiegiem tras komunikacyjnych.

Obiektami emitującymi hałas drogowy są: pojazdy jednośladowe, samochody osobowe, samochody ciężarowe, autobusy i ciągniki oraz maszyny drogowe i budowlane. Należy również wziąć pod uwagę inne czynniki związane z ruchem, a w znaczny sposób wpływające na stan akustyczny środowiska. Należą do nich: rodzaj pojazdu (marka), średnia prędkość, stan nawierzchni dróg, pochylenie drogi, warunki atmosferyczne. Pomimo stosowania nowoczesnych rozwiązań komunikacyjnych, problem hałasu drogowego wciąż narasta.

Klimat akustyczny na terenie Gminy Uście Gorlickie kształtuje również w znacznej mierze ruch komunikacyjny.

6.2.2.1 Hałas komunikacyjny drogowy

Harmonijny rozwój transportu i komunikacji jest warunkiem decydującym o rozwoju gospodarczym danego obszaru. Z drugiej strony, rozwój motoryzacji, oddziałuje negatywnie na środowisko, zwłaszcza gdy nie jest związany z modernizacją i rozwojem stanu technicznego dróg. Przyjmuje się, że na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat corocznie przybywa około 10% samochodów. Na poziom hałasu drogowego w pobliżu zabudowy mieszkalnej mają wpływ przede wszystkim:

- o natężenie ruchu komunikacyjnego,
- o udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- o odległość zabudowy mieszkalnej od drogi,
- o prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- o typ i stan techniczny pojazdów,
- o nachylenie drogi,
- o stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Obszar gminy jest stosunkowo dobrze skomunikowany wewnętrznie. Obszar ten pocięty jest siecią dróg powiatowych i gminnych. Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 977.

Zgodnie z Programem ochrony środowiska przed hałasem dla województwa małopolskiego – Uchwała Nr IV/24/24 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 1 lipca 2024 r. na terenie powiatu gorlickiego nie występują obszary zagrożone nadmiernym hałasem drogowym przy drogach krajowych i wojewódzkich. Na terenie gminy nie planuje się działań mających na celu ograniczenie hałasu drogowego.

6.2.3 Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej. Na terenie gminy znajduje się jeden zakład objęty monitoringiem hałasu.

6.2.4 Analiza SWOT – zagrożenie hałasem

Tabela 6. Analiza SWOT – zagrożenie hałasem

ZAGROŻENIE HAŁASEM	
Mocne strony	Słabe strony
Inwestycje zmniejszające narażenie mieszkańców na hałas,	- Pogorszone warunki akustyczne wzdłuż ciągów komunikacyjnych - Pogarszanie się klimatu akustycznego, głównie na terenach zurbanizowanych spowodowane przez wzrost natężenia ruchu,
Szanse	Zagrożenia
- Coraz lepsze rozwiązania nawierzchni dróg tłumiących emisję uciążliwego hałasu. - Budowa ścieżek rowerowych.	Brak alternatywnych rozwiązań dla transportu drogowego.

Źródło: Opracowanie własne

6.2.5 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Problem zagrożenia hałasem należy integrować z aspektami planowania przestrzennego w opracowywaniu lub wprowadzaniu zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W wydawanych pozwoleniach na budowę obiektów na działkach sąsiadujących z drogami publicznymi uwzględniane są wymogi związane z ich odległością od pasa drogowego zgodnie z przepisami o ruchu drogowym.

W skali lokalnej istotne znaczenie ma zmniejszenie emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej w tym usługowej. Ponadto większość kierunków działań dotyczących ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu samochodowego przynosi efekty w postaci zmniejszenia emisji hałasu.

6.3 Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (fala elektromagnetyczna) definiuje się, jako rozchodzące się w przestrzeni zaburzenie pola elektromagnetycznego. Właściwości fal elektromagnetycznych zależą od długości fali. Promieniowaniem elektromagnetycznym o różnej długości fali są fale radiowe, mikrofały, podczerwień, światło widzialne, ultrafiolet, promieniowanie rentgenowskie i promieniowanie gamma. Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego (PEM) są m.in. linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, tj. stacje bazowe telefonii komórkowej, stacje radiowe, telewizyjne, radionawigacyjne. Pola elektromagnetyczne mogą także być pochodzenia naturalnego. Są to między innymi promieniowanie elektromagnetyczne Ziemi lub wyładowania elektryczne w czasie burzy. Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na wszystkie organizmy żywe, dlatego też ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska. Dopuszczalne poziomy PEM w środowisku określone są dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i dla miejsc dostępnych dla ludności i odnoszą się do różnych zakresów częstotliwości pól od 50 Hz do 3000 GHz. Na terenie gminy brak jest linii wysokiego napięcia.

6.3.1 Monitoring pól elektromagnetycznych

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Prowadzi on również, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

W ramach Programu wykonawczego monitoringu pól elektromagnetycznych na 2024 r. GIOŚ wykonał badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku na obszarze województwa małopolskiego.

Na terenie Gminy Uście Gorlickie nie zlokalizowano punktów pomiarowych. Najbliższe punkty pomiarowe położone były w powiecie tarnowskim w lokalizacjach: Rzepiennik Strzyżewski oraz Szerzyny.

Celem pomiarów było określenie średniego natężenia PEM w miejscach dostępnych dla ludności (tzw. Tło elektromagnetyczne). Pomiar nie przedstawiają wpływu poszczególnych obiektów emitujących fale elektromagnetyczne, na poziom pól elektromagnetycznych w środowisku, w miejscu ich występowania. Natężenie pól elektromagnetycznych na określonym obszarze jest wypadkową wielu czynników i jest wielkością zmienną w czasie, zależną przede wszystkim od liczby i rodzaju działających w tym samym czasie źródeł promieniowania. W punkcie pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości PEM, ponieważ w żadnym punkcie pomiarowym wskaźnik² WME nie przekroczył wartości 1.

² $WME = E / \min(ME_{gr})$
gdzie:

Na terenie Gminy prowadzono pomiary promieniowania stacji bazowych telefonii komórkowej³. Promieniowanie jest w normie. Na terenie gminy znajdują się następujące stacje bazowe telefonii komórkowej (wg <https://si2pem.gov.pl>):

- Brunary, dz. Nr 597/5
- Brunary 33, działka nr 24 0
- Uście gorlickie, dz. Nr 19/161
- Uście gorlickie, 88
- Uście gorlickie dz. 201/14 201
- Smerekowiec, dz. Nr 464/1
- Zdynia, dz. Nr 464/11
- Hańczowa, dz. Nr 267/1
- Wysowa - Zdrój 107
- Izby, dz. Nr 14,

Biorąc pod uwagę łączną liczbę źródeł pól elektromagnetycznych, a także fakt, iż są one zlokalizowane w znacznym rozproszeniu, uznaje się, że w gminie nie są przekroczone dopuszczalne normy środowiskowe.

6.3.2 Analiza SWOT – Pola elektromagnetyczne

Tabela 7. Analiza SWOT – Pola elektromagnetyczne.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
Mocne strony	Słabe strony
• Stosunkowo niewielki obszar gminy zagrożony promieniowaniem elektromagnetycznym, • Brak przekroczeń poziomu oddziaływania elektromagnetycznego w gminie	Nieświadomość lub niski poziom świadomości społecznej w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych,
Szanse	Zagrożenia
• Obowiązkowy monitoring PEM w ramach państwowego monitoringu środowiska, • Modernizacja sieci energetycznych przez operatora.	• Postępujący rozwój cyfryzacji społeczeństwa oraz nacisk na zwiększenie przepustowości i mocy stacji bazowych telefonii komórkowej.

Źródło: Opracowanie własne

6.3.3 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Nowe źródła emisji promieniowania elektromagnetycznego będą lokalizowane zgodnie z wymaganymi przepisami, a normy średniego natężenia PEM nie będą przekraczane.

WME – oznacza wartość wskaźnikową poziomu emisji pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności dla składowej elektrycznej pola,

E – oznacza zmierzoną wartość skuteczną natężenia pola elektrycznego E, wyrażoną w V/m, uśrednioną w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, min(MEgr) – oznacza najniższą dopuszczalną wartość składowej elektrycznej pola dla objętego pomiarami zakresu częstotliwości dla miejsc dostępnych dla ludności określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska wyrażoną w V/m,

3 SI2PEM czyli System Informacyjny o Instalacjach wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) to publiczna baza danych zawierająca informacje o polu elektromagnetycznym w środowisku, prowadzona przez Ministra Cyfryzacji. System informatyczny SI2PEM gromadzi i prezentuje, w jednolitej i uporządkowanej formie, wyniki pomiarów pola elektromagnetycznego prowadzonych przez akredytowane laboratoria.

6.4 Gospodarowanie wodami

Gospodarka wodna to kompleksowa dziedzina, która koncentruje się na celach związanych z zaspokojeniem potrzeb wodnych ludności, przemysłu i rolnictwa, a także poprawą bezpieczeństwa powodziowego, ochroną przed zanieczyszczeniami.

Podmiotem odpowiedzialnym za krajową gospodarkę wodną jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Zadaniem PGW Wody Polskie jest ochrona mieszkańców Polski przed powodzią i suszą, zrównoważone gospodarowanie wodami dla ochrony naszych zasobów wodnych i zapewnienie dobrej jakości wody dla obecnych i przyszłych pokoleń. Wody Polskie wykonują prawa właścicielskie w stosunku do wód, które są własnością Skarbu Państwa, naliczają i pobierają opłaty za usługi wodne, wydają decyzje administracyjne (zgody wodnoprawne).

Wody Polskie pełnią też funkcję organu regulacyjnego w celu ochrony mieszkańców przed nieuzasadnionymi podwyżkami cen usług wodociągowo-kanalizacyjnych. Dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej zatwierdzają taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz zbiorowe odprowadzanie ścieków, opiniują projekty regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz rozstrzygają spory między przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi a odbiorcami ich usług.

W samorządach lokalnych odpowiedzialni za gospodarkę wodną są wójt (burmistrz lub prezydent) i rada gminy. Ich zadania obejmują przede wszystkim gospodarkę wodno-ściekową oraz zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych. Wśród zadań własnych gminy znajdują się kwestie związane z planowaniem przestrzennym – ściśle związanym ze zrównoważoną gospodarką wodną.

6.4.1 Wody podziemne

Woda gruntowa horyzontu trzeciorzędowego zawarta jest w piaskowcowo - łupkowych utworach fliszu karpackiego, w szczelinach spękań piaskowca. Ilość wody zależy tutaj od stopnia spękania skały piaskowcowej, w szczególności od ilości i wielkości szczelin kontaktujących się ze sobą (szczelinowatości czynnej). Horyzont ten zasilany jest głównie wodami infiltracyjnymi, opadowymi często w miejscach bardzo odległych od miejsc ich wypływu. Woda gruntowa horyzontu trzeciorzędowego wypływa z podłoża skalnego w miejscach wychodni warstw piaskowca, gdzie często tworzy źródła i podmokłości, bądź też zasila nadległą warstwę pokrywy zwietrzelinowej.

Woda gruntowa horyzontu czwartorzędowego na obszarze zbocza górskiego nie posiada swobodnego zwierciadła i występuje w postaci sączeń w obrębie rumoszewo - gliniastej warstwy zwietrzliny. Największa ilość sączeń występuje w przyspągowej partii zwietrzliny. Zasilane są one głównie wodami infiltracyjnymi opadowymi oraz w mniejszym stopniu wodami horyzontu trzeciorzędowego wypływającymi z podłoża skalnego. Ilość, wydajność i głębokość występowania sączeń wielokrotnie się zwiększają w mokrych okresach roku, kiedy to występować mogą praktycznie w całym profilu gruntowym czwartorzędu. Liczne występowanie wydajnych sączeń na styku podłoża skalnego oraz warstwy zwietrzliny jest przyczyną nadmiernego nawilgocenia gruntu i - jak wspomniano - utraty jego spójności, powstania powierzchni poślizgowej - i co za tym idzie - ruchu mas ziemnych po zboczu. Zjawisko to ma miejsce na badanym terenie.

Woda gruntowa horyzontu czwartorzędowego w obrębie teras rzek i potoków posiada swobodne lub lekko napięte zwierciadło i zawarta jest w przepuszczalnych utworach kamienisto - żwirowych. Woda gruntowa tego horyzontu pozostaje w związku hydraulicznym z wodami w rzekach i potokach, a głębokość zwierciadła uzależniona jest od stanu wody w rzece czy potoku. Na terenie gminy znajduje

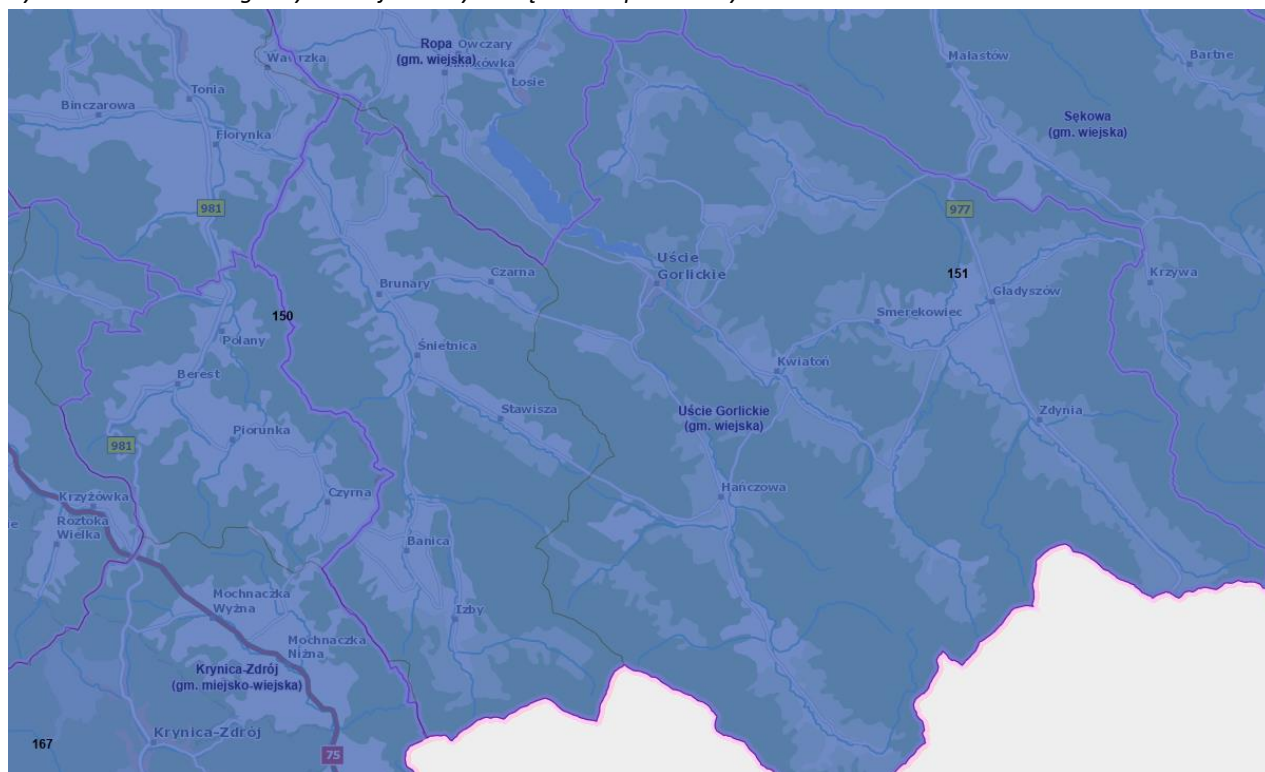
się ono na głębokości ok. 1,5 – 5,0 m ppt.

Jednostką wyznaczoną do przeprowadzania oceny ilościowego i jakościowego stanu wód podziemnych jest jednolita część wód podziemnych (JCWPd). Jednolita część wód podziemnych oznacza określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych. Wydzielana jest jako zbiorowisko wód podziemnych, występujących w warstwie lub warstwach wodonośnych, stanowiących lub mogących stanowić źródło wody do spożycia znaczące zaopatrzeniu ludności lub istotne dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Gmina Uście Gorlickie położone jest w obrębie 1 jednolitej części wód podziemnych:

- GW2000167
- GW2000150
- GW2000151

Rysunek 3. Położenie gminy na tle jednolitych części wód podziemnych

Źródło: <https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Wody-podziemne>

Jakość wód podziemnych

W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148) dokonano oceny stanu JCWPd.

Tabela 8. Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Uście Gorlickie

Kod JCWPd	Stan (ogólny)	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Cel środowiskowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
PLGW2000151	dobry	dobry	dobry	dobry stan ilościowy dobry stan chemiczny	niezagrożona
PLGW2000150	dobry	dobry	dobry	dobry stan ilościowy dobry stan chemiczny	niezagrożona
PLGW2000167	dobry	dobry	dobry	dobry stan ilościowy dobry stan chemiczny	niezagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>, „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, (Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

Wody lecznicze

Największym bogactwem gminy są bogate zasoby wód mineralnych w Wysowej Zdroju. W miejscowości tej są 52 źródła wody mineralnej, w tym 14 ujęć o udokumentowanej zasobach eksploatacyjnych od 0,35 do 2,0 m³/h, położonych na głębokości od 6 do 100 m. Łączne zasoby eksploatacyjne wynoszą 11,93 m³/h. Wody te to cenne lecznicze szczawy alkaliczne nasycone dwutlenkiem węgla o bardzo zróżnicowanym składzie i stopniu mineralizacji od 1000 do 25000 mg/dcm³, wykorzystane w lecznictwie uzdrowiskowym oraz do produkcji wód leczniczych i mineralnych. Większość wysowskich wód mineralnych to szczawy wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowe oraz węglowodanowo-sodowo-wapienne. Na bazie tych wód w Wysowej produkuje się wodę mineralną "Wysowianka".

Wody mineralne Wysowej uznane w 1963 roku przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej jako wody lecznicze, wydobywają się na powierzchnię w formie źródeł lub udostępniane są przy pomocy studni wierconych. Aktualnie w uzdrowisku jest 14 ujęć, a do najbardziej znanych należą:

- **Henryk** - 0,62% szczawa wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowa, borowa. Ujęcie posiada charakterystyczną drewnianą obudowę. Woda z tego źródła zalecana jest w chorobach dwunastnicy, wrzodach żołądkowych, cukrzycy, schorzeniach dróg żółciowych, uzupełnia niedobór jodu w organizmie.
- **Franciszek** - 1,61% szczawa wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowa, bromkowa, borowa. Ujęcie w charakterystycznej obudowie znajduje się na skraju parku zdrojowego. "Franciszek" zalecany jest w chorobie wrzodowej i przewlekłych nieżytach żołądka i dwunastnicy, dyskinezie dróg żółciowych, zaburzeniach perystaltyki przewodu pokarmowego (zaparcia), uzupełnia niedobór jodu w organizmie.
- **Aleksandra** - 2,46% szczawa wodorowęglanowo-chlorkowa, sodowa, bromkowa, jodkowa, żelazista, borowa.
- **Józef I** - szczawa 0,19% wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowo-wapniowa, borowa. Najstarsze ujęcie wody mineralnej w Wysowej wykonane w 1921 roku. Woda zalecana w kamicy nerkowej, stanach zapalnych dróg moczowych, dnie moczowej i innych chorobach urologicznych.
- **Stone** - 0,20% szczawa wodorowęglanowo-sodowo-wapniowa, żelazista, borowa, siarczkowa.
- **Józef II** - 0,51% szczawa wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowa, żelazista, borowa.

- **Bronisław** - 0,16% szczawa wodorowęglanowo-sodowo-wapniowa, żelazista, manganowa, borowa.
- **W-24** - 0,15% szczawa wodorowęglanowo-sodowo-wapniowa, żelazista, borowa. Butelkowana woda z tego ujęcia występuje pod nazwą "Wysowianka", która między innymi orzeźwia, gasi pragnienie, ułatwia trawienie i pobudza apetyt. "Wysowianka" reguluje przemianę materii, utrzymuje prawidłowe ciśnienie krwi, wykazuje lecznicze właściwości w chorobie wrzodowej żołądka i dwunastnicy, a także chorobach metabolicznych takich jak: dna moczanowa i cukrzyca. W naturalny sposób uzupełnia gospodarkę mineralną organizmu.

6.4.2 Wody powierzchniowe płynące

Gmina Uście Gorlickie leży przy granicy zlewnisk Bałtyku i Morza Czarnego, w obrębie zlewiska Morza Bałtyckiego. Wschodnia i środkowa część gminy odwadniana jest przez Ropę jej dopływ Zdynię. Wododział między Ropą i Zdynią, a jej dopływem Sękówką (na północy) oraz górną Wistoką (na południu) pokrywa się ze wschodnią granicą gminy biegnąc od wschodu grzbietami pasma Magury Małastowskiej oraz Kamiennego Wierchu i Beskidu.

Od południa zlewnia Ropy i Zdyni zamknięta jest głównym karpackim działem wodnym pokrywającym się tu z granicą państwa. Na zachodzie w ramach gminy wododział Ropy i Białej Dunajcowej wyznaczają grzbiety Ostrego Wierchu (930m n.p.m.), Białej Skąły (852 m n.p.m.), Siwejki (785m n.p.m.), Dzielca (745m n.p.m.), Gronia (745m n.p.m.) i Suche Homoli i (708 m n.p.m.).

Ropa jest największą rzeką gminy. Wyływa ona spod szczytu Jaworzynki. Kierunek jej biegu generalnie jest zgodny z układem grzbietów górskich. Tworzy ona malownicze przełomy - między Polaną (633m n.p.m.) i Homolą (699 m n.p.m.) oraz między Kiczera-Zdżarera (604 m n.p.m.) i Czeretżykami (622 m n.p.m.). W przełomowym odcinku między Klimkówką i Łosiami (na północnej granicy gminy) Ropa została przegrodzona zaporą, a w jej dolinie, aż po Uście Gorlickie, powstał sztuczny zbiornik wodny "Klimkówka".

Największym prawobrzeżnym dopływem Ropy w obrębie gminy jest Zdynia wypływająca spod góry Beskid koło Koniecznej, wraz ze swoimi dopływami (Gładyszówką, Regetówką i Plebańskim Potokiem) odwadnia południowo-wschodnią część gminy (ok. 1/4 ogólnej powierzchni).

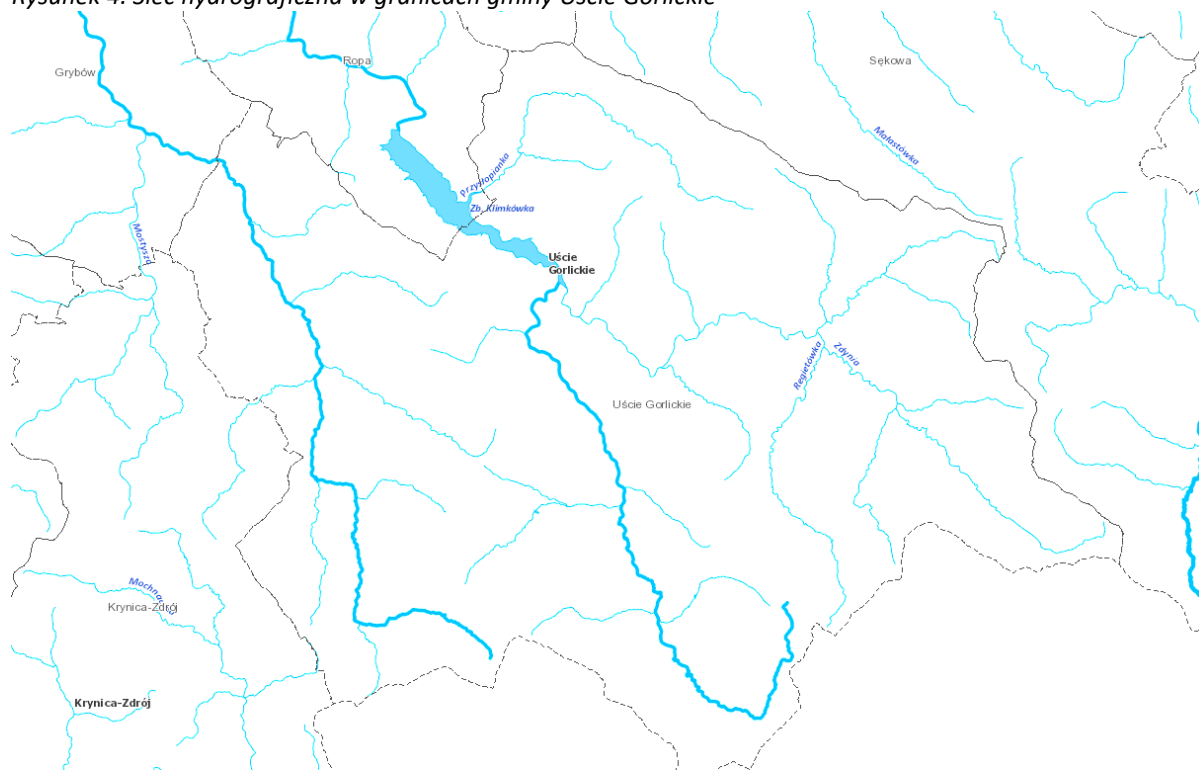
Zachodnia część gminy leży w górnej części dorzecza Białej będącej dopływem Dunajca (zlewnia III rzędu). Biała bierze swój początek pod Lackową (997 m n.p.m.). Pod Banicką Górą tworzy ona malowniczy przełom. Jej największymi dopływami na terenie gminy są potoki Stawisza i Czarna.

Południową granicę zlewni Białej stanowi główny karpacki dział wód pokrywający się z granicą państwową - od Ostrego Wierchu (930m n.p.m.) do Czeretża (759 m n.p.m.). Przebieg wschodniej granicy (dział wodny z rzeką Ropa) opisano wyżej.

Od zachodu zlewnia graniczy ze zlewnią potoku Mochnaczka wpadającego do Muszynki będącej dopływem Popradu - część południowa wododziału od Dzielca (793 m n.p.m.) po Piorun (740 m n.p.m.). Dalej na północ zlewnia Białej wykracza poza granice gminy.

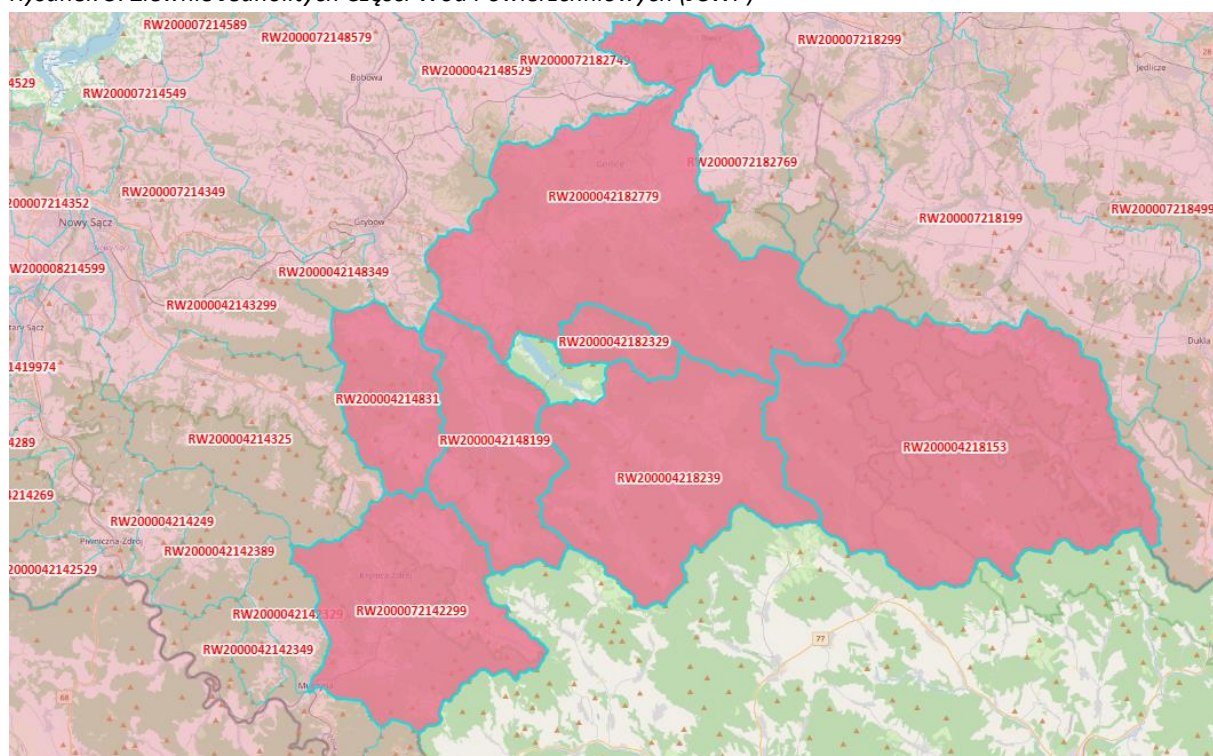
Cieki wodne gminy mają charakter górski i odznaczają się dużymi wahaniami wodostanów i przepływów. Ich reżim hydrologiczny jest niewyrównany, z wezbrzeniami wiosennym i zimowym (roztopy) oraz letnim (opady).

Rysunek 4. Sieć hydrograficzna w granicach gminy Uście Gorlickie

Źródło: Hydroportal: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzg/?gpmmap=gpPGW

Rysunek 5. Zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP)

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/mapa> Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania

Zalew „Klimkówka” to sztuczny zbiornik zaporowy, oddany do eksploatacji w 1994 roku. Zlokalizowany jest na 54,4 km rzeki Ropy, na terenach dawnej wsi Klimkówka.

Początek zbiornika to ujście potoku „Zdynianka” w miejscowości Uście Gorlickie. Całkowita powierzchnia zalewu przy pełnym jego stanie to ok. 306 ha, długość ok. 5,5 km, szerokość w zależności od miejsca, w którym się znajdujemy, waha się od 200 – 700 m. Wzdłuż brzegu znajduje się wiele małych zatoczek. Maksymalna głębokość, to ponad 25 m (patrz poniższa mapka). Dno nieregularne, przy stromym brzegu często występują załomy skalne, głazy, uskoki i półki. Zwieńczeniem zbiornika jest zaporę, której budowę rozpoczęto już w latach 70-tych. Zaporę przegrodziła dolinę rzeki w największym miejscu, zwanym z dawna „Pieninami Gorlickimi”. Wysokość zapory wynosi 34 m, zaś jej rozpiętość 210 m. Obok spustu dennego zbiornika znajduje się niewielka hydroelektrownia o mocy 1,1 MW. Zalew spełnia funkcje retencyjne i energetyczne, ale również rekreacyjne i turystyczne. Stwarza warunki do uprawiania wędkarstwa. Właścicielem zbiornika jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, a zarządcą - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Rzeszowie. Samo położenie zalewu wkomponowanego w krajobraz górski, otaczająca go przyroda, gatunki zwierząt jakie można zaobserwować lub usłyszeć przebywając nad wodą, piękne zjawiska atmosferyczne: poranne mgły, wielobarwne wschody i zachody słońca, czysta woda, poprawiająca się stopniowo infrastruktura, a także cisza i spokój przez większą część roku) – to niezaprzeczalne wielkie jego atuty, stwarzające doskonałe warunki do biernego lub aktywnego wypoczynku i turystyki.

Problemem zalewu są bardzo duże wahania poziomu wody w zbiorniku, zwłaszcza w suchych okresach, kiedy to występuje bardzo mały dopływ wody do zalewu przy jednoczesnym większym odpływie wynikającym m.in. z funkcjonowania elektrowni wodnej co powoduje, że poziom wody szybko się obniża. Opadająca woda odkrywa bardzo zamulone i błotniste brzegi, sprawiając w wielu miejscach duże problemy z dojściem do wody.

6.4.2.1 Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plany gospodarowania wodami wskazują ustalone cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych wraz z prezentacją wyników przeprowadzonej oceny stopnia osiągnięcia celów środowiskowych. Wyznaczając cele środowiskowe dla poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) brano pod uwagę ocenę stanu lub potencjału ekologicznego i stanu chemicznego.

Jakość wód

Sposób oceny stanu wód

Ocenę stanu wód powierzchniowych (rzek, jezior, wód przejściowych i przybrzeżnych) wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników państwowego monitoringu środowiska i prezentuje poprzez ocenę stanu ekologicznego (w przypadku wód, które powstały w wyniku działalności człowieka lub których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka, tzn. wód sztucznych lub wód silnie zmienionych – poprzez ocenę potencjału ekologicznego), ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu.

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części

wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga - dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio - stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły. W przypadku potencjału ekologicznego, klasa pierwsza i druga tworzą wspólnie potencjał "dobry i powyżej dobrego". O przypisaniu ocenianej jednolitej części wód decydują wyniki klasyfikacji poszczególnych elementów biologicznych, przy czym obowiązuje zasada, że klasa stanu / potencjału ekologicznego odpowiada klasie najgorszego elementu biologicznego [Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych].

Klasyfikacji stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się na podstawie analizy wyników pomiarów zanieczyszczeń chemicznych, w tym tzw. substancji priorytetowych. Podstawą analizy jest porównanie uzyskanych wyników ze środowiskowymi normami jakości. Przyjmuje się, że jednolita część wód jest w dobrym stanie chemicznym, jeżeli żadna z obliczonych wartości stężeń nie przekracza dopuszczalnych stężeń maksymalnych i średniorocznych. Jeżeli woda nie spełnia tych wymagań, stan chemiczny ocenianej jednolitej części wód określa się jako „poniżej dobrego”. Dodatkowo, wyniki badań osadów dennych są wykorzystywane w systemie oceny stanu chemicznego wód.

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu / potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan / potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj., gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan / potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie. Z powyższych reguł wynika, że stan jednolitej części wód można ocenić jedynie na podstawie jednego z trzech wymienionych wyżej elementów (nawet przy braku klasyfikacji dla pozostałych), jeśli wskazuje on na stan zły.

Tabela 9. Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie gminy

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny)	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Cel środowiskowy stan lub potencjał ekologiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW2000042182329	Przysłopianka	zły	dobry stan ekologiczny	poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200004218239	Ropa do zb. Klimkówka	zły	dobry stan ekologiczny	poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200004218153	Wiśłoka do Ryja	zły	słaby stan ekologiczny	poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
RW2000042182779	Ropa od zb. Klimkówka do Sitniczanki	zły	umiarkowany stan ekologiczny	poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona

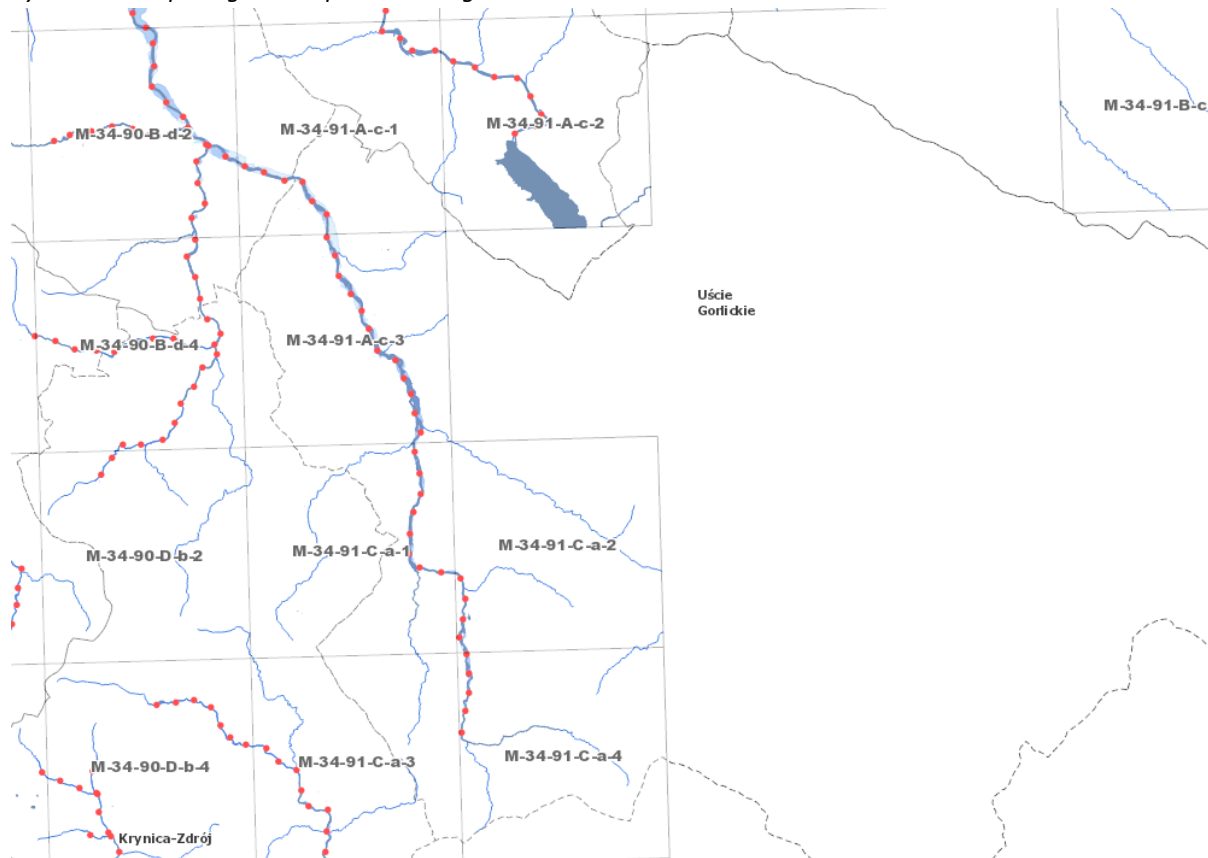
RW2000042148199	Biała do Mostyszy	zły	umiarkowany stan ekologiczny	dobry	umiarkowany potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
RW2000072142299	Muszynka	zły	słaby stan ekologiczny	poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200004214831	Biała od Mostyszy do Binczarówki z Mostyszą i Binczarówką	zły	umiarkowany stan ekologiczny	poniżej dobrego	umiarkowany potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
RW200023218239	Zb. Klimkówka	zły	dobry stan ekologiczny	poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>, „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, (Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)

6.4.2.2 Zagrożenie powodziowe

Tereny zagrożone możliwością wystąpienia powodzi znajdują się w niewielkim zakresie tylko wzdłuż rz. Biała Tarnowska (Śnietnica, Brunary).

Rysunek 6. Mapa zagrożenia powodziowego

Źródło: Hydroportal - https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmzmap=gpMZP

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. nie wskazano do realizacji zadań na obszarze gminy Uście Gorlickie.

6.4.3 Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Zgodnie z *Planem przeciwdziałania skutkom suszy* (przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 roku poz. 1615)) teren Gmina Uście Gorlickie znajduje się na obszarze, który został zakwalifikowany w klasach zagrożenia suszą atmosferyczną do klasy IV – ekstremalne zagrożenie, suszą rolniczą do klasy I – słabo zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną do klasy III – silne zagrożenie, a w przypadku zagrożenia suszą hydrogeologiczną – klasa II – umiarkowane zagrożenie. Według klas Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), obszar gminy zaklasyfikowano do umiarkowanie zagrożonego suszą.

Na terenie gminy, w poszczególnych aJCWP wskazanych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy rekomenduje się takie działania jak:

- retencję i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych;
- realizację przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji;
- budowę oraz przebudowę urządzeń melioracji wodnych dla zwiększenia retencji glebowej.

6.4.3.1 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Realizacja „Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” oraz „Aktualizacji planu zarządzania ryzykiem powodziowym dorzecza Wisły” pozwoli na ograniczenie zagrożenia powodziowego, a stan wód będzie podlegał sukcesywnej poprawie dzięki działaniom w obszarze gospodarki wodno-ściekowej.

6.4.3.2 Analiza SWOT – Gospodarowanie wodami

Tabela 10. Analiza SWOT – Gospodarowanie wodami

Gospodarowanie wodami	
Mocne strony	Słabe strony
• uwzględnienie terenów zalewowych w mpzp, • wystarczające zasoby wód,	• ukształtowanie terenu gminy – teren pagórkowaty o dużych spadkach, • duży wpływ zanieczyszczeń bytowo-komunalnych na jakość wód, • presja zabudowy w dolinach przy ciekach powierzchniowych • zły stan wód • wysychanie zbiornika Klimkówka,
Szanse	Zagrożenia
• turystyczny potencjał rzek i zbiornika Klimkówka,	• zagrożenie powodziowe, • zagrożenie suszą, • zanieczyszczenie wód wodami opadowymi i ściekami pochodzącymi ze spływów, • brak wystarczających środków na realizację zaplanowanych przedsięwzięć,

6.5 Gospodarka wodno-ściekowa

6.5.1 Urządzenia wodociągowe

Zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Uście Gorlickie realizuje Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wysowej. W jego eksploatacji znajduje się sieć wodociągowa, kanalizacyjna, obsługa ujęć wody pitnej oraz oczyszczalni ścieków.

Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wysowej eksploatuje na terenie Gminy Uście Gorlickie dwie stacje uzdatniania wody w Wysowej - Zdroju i Uściu Gorlickim.

1. Ujęcie wody dla miejscowości Wysowa-Zdrój zlokalizowane jest na rzece Ropie, jest to ujęcie denne wody powierzchniowej. Na terenie Wysowej - Zdroju znajduje się obecnie 338 czynne przyłącza, przy czym 30 przyłączy są to przyłącza należące do firm, natomiast 308 to przyłącza prywatne.
2. Ujęcie wody dla miejscowości Uście Gorlickie zlokalizowane jest na rzece Ropa. Jest to ujęcie brzegowe wody powierzchniowej. Na terenie Uścia Gorlickiego znajduje się obecnie 205 czynnych przyłączy, przy czym 20 przyłączy są to przyłącza należące do firm, natomiast 185 to przyłącza prywatne.

W obu stacjach cały proces uzdatniania wody jest obecnie kontrolowany przez przemysłowy sterownik PLC. Układ wykorzystuje precyzyjne informacje z czujników i z użyciem algorytmów zarządza dozowaniem koagulantu, flokulantu, działaniem filtrów, dozowaniem podchlorynu, stabilizacji ciśnienia wody w sieci i kontroli poziomu zbiorników wyrównawczych. Operatorzy procesu powiadamiani są o awaryjnych sytuacjach, a w przypadku stanów mogących wpłynąć na jakość wody dostarczanej do sieci układ bez ingerencji obsługi wstrzymuje jej produkcję.

Automatyzacja procesu przyczynia się do oszczędnego gospodarowania preparatami chemicznymi używanymi w procesie, ogranicza straty wody, energii elektrycznej, poprawia jakość produkowanej wody i zwiększa bezpieczeństwo jej odbiorców.

Na koniec 2024 roku łączna długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy wynosiła około 41,3 kilometrów. System wodociągowy jest sukcesywnie modernizowany oraz rozbudowywany w celu zapewnienia niezawodności dostaw wody oraz objęcia siecią wodociągową kolejnych obszarów, które dotychczas nie były nią objęte.

Tabela 11. Sieć wodociągowa na gminy Uście Gorlickie w latach 2023-2024

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2023	2024
Długość czynnej sieci rozdzielczej i przesyłowej	km	40,3	41,3
Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	460	536
Mieszkańcy korzystający z sieci wodociągowej	%	36,2	38,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

6.5.2 Urządzenia kanalizacyjne

System zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych na terenie Gminy Uście Gorlickie obejmuje 4 miejscowości:

- Wysowa-Zdrój
- Hańczowa.
- Uście Gorlickie.
- Gładyszów.

Na terenie Gminy Uście Gorlickie łączna liczba przyłączy kanalizacyjnych wynosi 841 sztuk. Z tej liczby 69 przyłączy obsługuje firmy i przedsiębiorstwa działające na terenie gminy, natomiast pozostałe 772 przyłącza służą domom prywatnym i indywidualnym gospodarstwom domowym.

Łączna długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Uście Gorlickie w 2024 roku wynosiła 46 kilometrów. System kanalizacji jest systematycznie rozwijany i modernizowany w celu zapewnienia mieszkańcom dostępu do niezawodnej i ekologicznie bezpiecznej infrastruktury sanitarnej.

W 2024 roku na terenie gminy odnotowano łącznie 16 awarii kanalizacyjnych. Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Wysowej, który zarządza infrastrukturą kanalizacyjną na tym obszarze, niezwłocznie podejmował działania naprawcze, dążąc do jak najszybszego przywrócenia pełnej sprawności sieci i zminimalizowania niedogodności dla mieszkańców.

Tabela 12. System kanalizacyjny na terenie Uście Gorlickie w latach 2023-2024

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2023	2024
Długość czynnej sieci	km	44,0	46,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	716	772
Mieszkańcy korzystający z sieci kanalizacyjnej	%	41,7	43,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

6.5.3 Analiza SWOT – Gospodarka wodno – ściekowa

Tabela 13. Analiza SWOT – Gospodarka wodno – ściekowa

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
Mocne strony	Słabe strony
• Skanalizowanie gminy na terenie objętym aglomeracją, • Funkcjonowanie oczyszczalni ścieków,	• Brak pełnego skanalizowania i zwodociągowania gminy z powodu wielkości gminy oraz ukształtowania terenu
Szanse	Zagrożenia
• Systematyczne porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej • Rosnący poziom świadomości ekologicznej mieszkańców. • Dalsza sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, • Budowa szczelnych zbiorników wybieralnych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków gdy	• Brak uzasadnienia ekonomicznego do budowy sieci kanalizacyjnej na obszarach o małej gęstości zaludnienia • Niedostateczna pula środków finansowych. • Zmiany klimatu powodujące problemy w zaopatrzeniu w wodę pitną

podłączenie do kanalizacji będzie technicznie lub ekonomicznie nieuzasadnione, • Inwentaryzacja oraz kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych.	
---	--

6.5.4 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Rozwój i utrzymanie istniejącego systemu wodno - kanalizacyjnego jest nadal głównym celem rozwoju infrastruktury gminy i jest prowadzony zgodnie z możliwościami finansowymi.

6.6 Zasoby geologiczne

Gmina Uście Gorlickie leży w obrębie Fliszowych Karpat Zewnętrznych. Zbudowane są one z wzajemnie przewarstwiających się piaskowców i łupków, typowych utworów fliszowych, wieku kredowego i paleogeńskiego, ujętych w nasunięcia płaszczowinowe o dużym zasięgu. Teren gminy położony jest prawie w całości w obrębie płaszczowiny magurskiej. Wśród utworów płaszczowiny magurskiej wyłaniają się w tzw. oknie tektonicznym utwory serii dukielskiej. Podłoże skalne zbudowane z utworów trzeciorzędowych, jest silnie pofałdowane i zuskokowane. Przebieg osi struktur fałdowych ma kierunek północny zachód-południowy wschód. Z budowy geologicznej tego terenu wynika zjawisko inwersji rzeźby, polegające na tym, że zachowane w synklinach piaskowce magurskie jako odporne na erozję tworzą wyniosłości. Natomiast wzdłuż antyklin, gdzie pokrywa twardych skał została zdarta, rozwinęły się doliny. Płaszczowinę magurską budują tutaj warstwy magurskie, hieroglifowe, inoceramowe oraz łupki pstre. Serię dukielską tworzą warstwy cergowskie oraz grybowskie.

Utwory czwartorzędowe w obrębie terenu objętego planem reprezentowane są przez osady deluwialno - zwietrzelinowe, koluwalne oraz przez utwory akumulacji rzecznej i rzeczno - lodowcowej. Osady deluwialno – zwietrzelinowe i koluwalne występują w obrębie zboczy lokalnych wzniesień. Utwory te wykształcone są w postaci pokrywy zwietrzelinowej. Pokrywą tą stanowią gliny, soliflukcyjno - deluwialne i lessopodobne. Poniżej warstwy glin występują rumosze gliniaste oraz zwietrzeliny „in situ” przykrywające podłoże skalne. Grubość pokrywy czwartorzędowej na zboczach jest zróżnicowana i zależy głównie od kąta nachylenia zbocza. Na zboczach o większym nachyleniu utwory czwartorzędowe są o mniejszej miąższości niż na zboczach o łagodnym nachyleniu. Grunty te ulegają osuwaniu i spęzycznianiu. Ruch mas ziemnych po zboczu następuje najczęściej na głębokości stropu podłoża skalnego. Powierzchnią poślizgu jest tutaj przeważnie powierzchnia stropu skały piaskowcowo - łupkowej, a w szczególności warstw nieprzepuszczalnych łupków ilastych, zapadających konsekwentnie do powierzchni zbocza, na których gromadzi się warstwa wody gruntowej. Woda ta powoduje nadmierne nawilgocenie gliniasto - rumoszowych utworów pokrywy zwietrzelinowej, utratę ich spójności i ruch w dół zbocza.

Osady rzeczno-lodowcowe i rzeczne występują w dnie doliny Ropy i jej dopływów i budują terasy dolinne o niewielkiej miąższości. Wykształcone są głównie jako żwiry pochodzenia miejscowego. Teresę zalewową i nadzalewową budują holocenijskie utwory żwirowo – piaszczyste oraz gliny i mady. Specyficzna budowa geologiczna obszaru wpływa na pozostałe komponenty środowiska przyrodniczego, poprzez:

- Predyspozycje do inicjowania zjawisk morfodynamicznych, w tym osuwisk. Budowa fliszowa, czyli naprzemianległe warstwy piaskowca i łupka, umożliwia zsuwanie się wierzchnich warstw gruntu. Czynniki sprzyjającymi są m.in.: znaczny kąt nachylenia zbocza, niekorzystny upad warstw, silne nawilgocenie podłoża, wylesianie i zmiany morfologii terenu. Liczne pofałdowania w obrębie stoków wskazują na niestabilność podłoża.

- Zróżnicowanie warunków infiltracyjnych oraz retencyjności podłoża. Mało przepuszczalne łupki ilaste fliszu, deluwia i koluwia silnie nasiąkają wodą w okresach opadowych i roztopowych, przez co zdecydowanie ograniczona jest infiltracja wód w głębsze podłoże. Wyższe wskaźniki infiltracji występują lokalnie w partiach wierzchwinowych i stokowych (wychodnie warstw piaskowcowych) oraz w dolinie rzeki Ropa, gdzie wzrasta miąższość aluwii żwirowych. Na terenach tych możliwości retencyjne podłoża są najwyższe. W strefie wypłaszczeń i obniżen śródstokowych, na skutek obecność w podłożu skał gliniastych i ilastych dochodzi do stagnowania wód;
- Zróżnicowaną odporność skał na procesy denudacyjne, co spowodowało, że dolinki potoków wypreparowane zostały w mniej odpornych łupkach, a strefy grzbietowe budują odporniejsze warstwy piaskowca.
- Predyspozycje do spełzania gleb, czemu sprzyja m.in. znaczna ilość materiału gliniastego w podłożu oraz nachylenie stoku.
- Osypywanie i osuwanie się warstw zwietrzelinowych, szczególnie w obrębie stromych skarp. Tym zjawiskom sprzyja obecność znacznej ilości rumoszu w przypowierzchniowej warstwie gruntu i degradacja pokrywy darniowej.

Z budową geologiczną obszaru Gminy związane jest występowanie złóż surowców.

Tabela 14. Wykaz złóż w gminie Uście Gorlickie

Nazwa złoża	Opis położenia	Surowiec	Powierzchnia złoża [ha]	Sposób eksploatacji	Sposób zagospodarowania
Brunary	Brunary Wyżne dz. nr 412	Kruszywa naturalne Złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	0,79	Odkrywkowy	Złoże rozpoznane szczegółowo
Hańczowa 2	Hańczowa dz. Nr 7/10, 7/13, 5/22	Kruszywa naturalne (Złoża żwirów)	2,0	Odkrywkowy	Złoże rozpoznane szczegółowo
Hańczowa-1	Hańczowa dz. Nr 124/1, 124/3	Kruszywa naturalne Złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	0,40	Odkrywkowy	Złoże rozpoznane szczegółowo
Hańczowa 3	Hańczowa	Kruszywa naturalne (Złoża żwirów)	0,65	Odkrywkowy	Złoże rozpoznane szczegółowo
Smerekowiec		Surowce ilaste ceramiki budowlanej	b.d.	b.d.	Złoże o zasobach szacunkowych
Uście Gorlickie	Uście Gorlickie dz. Nr 194/1, 194/2	Kruszywa naturalne Złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	0,55	Odkrywkowy	Eksploatacja złoża zaniechana
Uście Gorlickie 1	Uście Gorlickie dz. Nr 19/85, 19/88	Kruszywa naturalne Złoża mieszanek żwirowo-piaskowych (pospółki)	0,23	Odkrywkowy	Złoże rozpoznane szczegółowo
Wysowa	Wysowa - Zdrój	Wody lecznicze Wodorowęglanowe szczawowy, Kwasowęglowe			Ujęcia w obrębie złoża: Józef I, Józef II, Henryk (W-11), W-12 (Władysław), Franciszek (W-14), Anna (W-13), W-15, Aleksandra, Słone, W- 24, Bronisław, W-16, W-19, W-20

Źródło: Bilans Zasobów Złóż kopalin w Polsce

6.7 Gleby

Budowa podłoża geologicznego, uwarunkowania morfologiczne oraz rodzaj użytkowania zadecydowały o warunkach glebowych na całym obszarze objętym opracowaniem. W obrębie połogich stoków występują eutroficzne gleby brunatne właściwe należące do gleb brunatnych oglejonych, o infiltracyjno – retencyjnym lub retencyjnym typie obiegu wody. Gleby te użytkowane są rolniczo jako użytki zielone lub grunty orne i należą do kompleksu zbożowo-górskiego, zbożowo-pastewnego górskiego i owsiano-pastewnego górskiego.

Na gminy spotyka się również gleby semihydrogeniczne oraz gleby hydrogeniczne, w których (w wyniku stagnowania wód opadowych) rozwinęły się procesy zabagniania, prowadzące do powstania gleb glejowych oraz torfienia. Występują one lokalnie na spłaszczeniach, załomach stokowych i w partiach źródłiskowych jako młaki i wilgotne łąki. Reprezentują one gleby o retencyjnym typie obiegu wody. W dolinach rzek i potoków występują lokalnie mady rzeczne wytworzone z osadów aluwialnych, zwykle kamienistych i współcześnie nadbudowywanych. Cechą charakterystyczną tych gleb jest zróżnicowanie uziarnienia od utworów kamienistych po gliniasto – ilaste. Tworzą one naturalne siedliska olszynki karpackiej, naturalne siedliska lasów łęgowych lub są użytkowane rolniczo. Użytki rolne stanowią ok. 35% pow. gminy, a wśród nich największą powierzchnię zajmują użytki rolne posiadające średnie i niskie klasy bonitacyjne gruntów; kl. IV – 8,2%, kl. V i VI – 91,8%. Brak jest gruntów klasy III.

Wśród upraw przeważają rośliny zbożowe: jęczmień, owies. Niewielki udział mają pszenica, żyto, pszenżyto i mieszanki zbożowe. Z roślin okopowych uprawiane są głównie ziemniaki. Sadownictwo i warzywnictwo są bardzo słabo rozwinięte, występują tylko przydomowe niewielkie sady i warzywniki. Użytki zielone (łąki i pastwiska) zajmują 81,2% użytków rolnych. Przydatność rolnicza tych terenów jest mała lub średnia. Niekorzystne zjawisko erozji gleb nasila się w okresie wiosennym (okres roztopów) oraz w miesiącach letnich (okresy intensywnych opadów). Często sprzyja mu także niewłaściwa gospodarka człowieka, gęsta sieć dróg polnych prowadzonych po stoku, niewłaściwy system odwodnienia dróg.

Powierzchnia gminy wg kierunków wykorzystania – 28.758 ha w tym:

- grunty rolne 9460 ha,
- grunty zabudowane i zurbanizowane 648 ha,
- grunty pod wodami 493 ha,
- grunty leśne (zakrzewione i zadrzewione) 18157 ha.

6.7.1 Monitoring chemizmu gleb ornych Polski

Program "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski" stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia takich badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych m.in. Ustawy Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647).

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp.

z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu "Monitoring chemizmu gleb ornych Polski" pozwala na określenia stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo, wpisując się w potrzeby działań określonych w Strategii Ochrony Gleb (COM (2021) 699). Do zagrożeń tych należą m.in. ubytek materii organicznej, zanieczyszczenie gleb i zasolenie.

Wyniki badań prowadzonych w latach 1995-2020 pozwalają na ocenę jakości gleb i stanu ich zanieczyszczenia w 25-letniej perspektywie czasowej, w zależności od czynników antropogenicznych, takich jak regionalne zróżnicowanie produkcji rolniczej, jej intensyfikacja, oddziaływanie przemysłu, transportu i urbanizacji, oraz warunków środowiskowych, decydujących o przebiegu procesów glebowych. Na terenie powiatu gorlickiego badania gleb ornych prowadzone były w latach 1995-2020 w miejscowości Moszczenica w gminie Moszczenica. Wyniki badań dostępne są na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pod adresem:

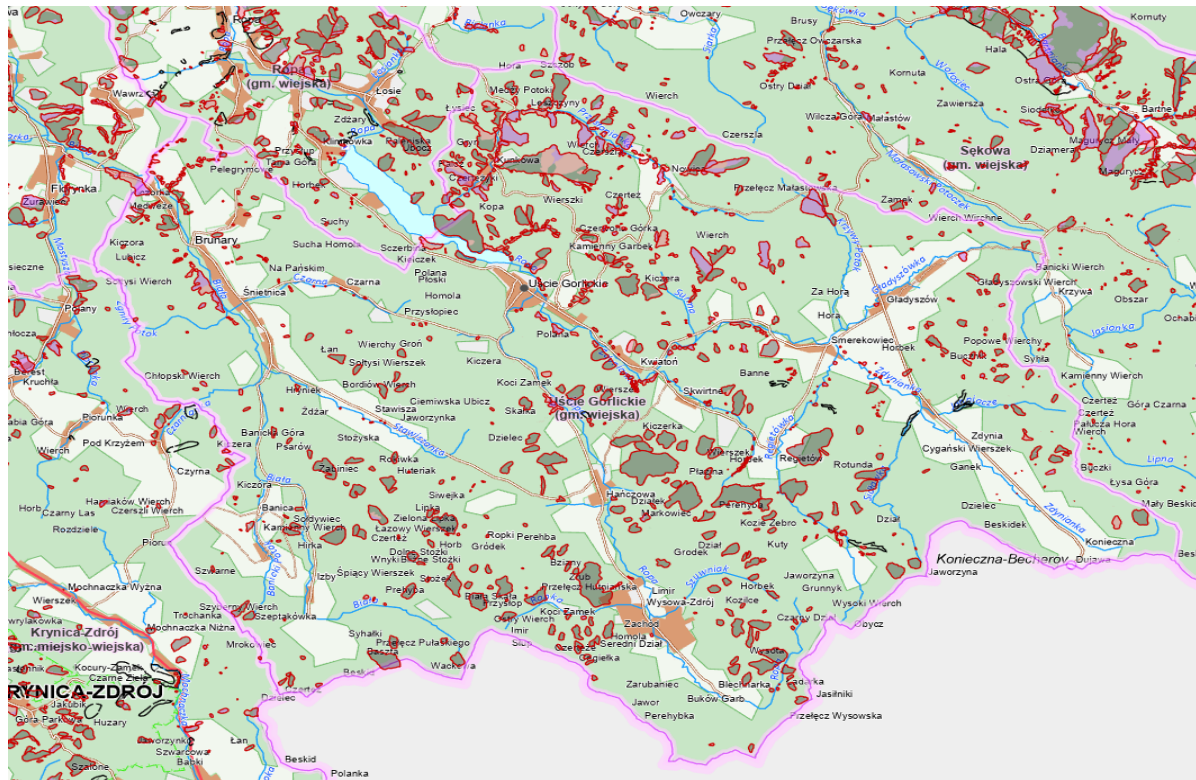
https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=435

6.7.2 Zagrożenie osuwiskami

W ramach ogólnopolskiego projektu pn. „System Osłony Przeciwośuwiskowej” (SOPO) realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny zidentyfikowano i opisano powstałe w Polsce osuwiska oraz wstępnie wytypowano obszary narażone na występowanie ruchów masowych.

Liczba osuwisk umieszczonych i skartowanych w bazie SOPO na obszarze gminy Uście Gorlickie wynosi 812. Pełen wykaz osuwisk w poszczególnych gminach wraz z ich opisem dostępny jest na stronie internetowej Państwowego Instytutu Geologicznego: <https://mapa.osuwiska.pgi.gov.pl/gosc/>

Rysunek 7. Rozmieszczenie terenów osuwiskowych w obszarze Gminy Uście Gorlickie

Źródło: <https://geologia.pgi.gov.pl/geozagrozenia/>

6.7.3 Analiza SWOT – Ochrona gleb

Tabela 15. Analiza SWOT – Ochrona gleb

OCHRONA GLEB	
Mocne strony	Słabe strony
Brak istotnych zanieczyszczeń gleb.	- Działania erozyjne powodująca zubożenie gleb, - Zakwaszenie gleb.
Szanse	Zagrożenia
- Dbałość indywidualnych rolników jako prywatnych przedsiębiorców o dobry stan gleb na swoich terenach, - Ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska.	- Zwiększenie natężenia ruchu kołowego - zanieczyszczenie metalami ciężkimi i WWA, - Występowanie osuwisk na terenie gminy.

Źródło: Opracowanie własne

6.7.4 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Działania w ramach polityki ekologicznej oraz programów ochrony środowiska w zakresie ochrony gleb zmierzają do ochrony zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele, ochrony gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem, powodowanymi oddziaływaniem czynników antropogenicznych i naturalnych (zmiany struktury fizycznej, stosunków wodnych i chemizmu gleb spowodowane działalnością inwestycyjną), zanieczyszczeniami przemysłowymi i transportowymi, naturalną erozją.

6.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

6.8.1 Ogólna charakterystyka systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy Uście Gorlickie

Na mocy Ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Gmina odpowiedzialna jest za organizację odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz sprawuje nadzór nad prawidłową gospodarką odpadami komunalnymi.

W ramach obowiązującego od 1 stycznia 2013 r. systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, podmiotem odpowiedzialnym za organizację i funkcjonowanie systemu jest gmina. Odbiorem odpadów na terenie gminy zajmuje się przedsiębiorstwo wybrane w wyniku przeprowadzonego zamówienia publicznego.

Wykonawcą usług w roku 2024 było Konsorcjum firm:

- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „EMPOL” z siedzibą w Tylmanowej os. Rzeka 133,
- PreZero Małopolska Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie ul. Kosiarzy 5A.

Przedsiębiorstwa były wykonawcą usług w zakresie odbioru i zagospodarowania niesegregowanych (zmieszanych) i segregowanych odpadów komunalnych. Miejscem zagospodarowania odpadów przez w/w podmioty jest Instalacja mechaniczno - biologicznego przetwarzania odpadów PUK EMPOL Sp. z o.o. Gorlice ul. Przemysłowa 7.

Z terenu gminy odebrano 1515,37 odpadów z tego:

- 816,40 Mg odpadów niesegregowanych, oraz
- 698,97 Mg odpadów zebranych selektywnie:

Tabela 16. Masa opadów zebranych selektywnie w latach 2023 - 2024

L.p.	Kod odpadów	Nazwa	Masa [wMg] zebranych odpadów w 2023 r.	Masa [wMg] zebranych odpadów w 2024 r.
1.	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	29,34	44,06
2.	15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	189,14	185,16
3.	15 01 04	Opakowania z metali	0,00	0,00
4.	15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	0,00	7,32
5.	15 01 07	Opakowania ze szkła	148,48	162,62
6.	16 01 03	Zużyte opony	16,40	21,84
7.	17 01 07	Odpady budowlane (gruz)	0,00	83,24
8.	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów	0,00	0,00
9.	20 01 01	Papier, tektura	2,145	0,00
10.	20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	12,20	13,28
11.	200128	Opak. po farbách, klejach, rozpuszcz.	4,64	2,3
12.	20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektron.	0,00	0,00
13.	20 01 38	Drewno inne niż wymienione w 20 01 37	0,00	0,96
14.	20 01 32	Leki inne niż wymienione w 200131	0,00	0,00
15.	20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,00	0,00
16.	20 03 07	Wielkogabarytowe	105,80	178,19
SUMA			508,145	698,97

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Uście Gorlickie rok 2024

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)

PSZOK dla Gminy Uście Gorlickie zlokalizowany jest w Uściu Gorlickim 113 (obok oczyszczalni ścieków).

- PSZOK przyjmuje następujące rodzaje odpadów komunalnych:
 - Odpady selektywnie zbierane (papier, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe);
 - Odpady zielone (trawa, liście, drobne gałęzie);
 - Przeterminowane leki;
 - Chemikalia (detergenty, rozpuszczalniki, farby, tusze, kleje, środki ochrony roślin);
 - Zużyte baterie, akumulatory;
 - Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
 - Meble i inne odpady wielkogabarytowe;
 - Odpady budowlane i rozbiórkowe z prowadzonych drobnych prac remontowych nie wymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót do starosty (niezanieczyszczone odpady betonowe oraz gruz betonowy i ceglany);
 - Zużyte opony.
- Opony dostarczone do PSZOK mogą pochodzić wyłącznie, z rowerów, wózków, motorowerów i motocykli oraz pojazdów o masie całkowitej nie przekraczającej 3,5 tony, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej. Można oddać 8 opon od gospodarstwa domowego na rok.
- Odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z drobnych prac remontowych nie wymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót do starosty (niezanieczyszczone odpady betonowe oraz gruz betonowy i ceglany) w ilości 100 kg jednorazowo od mieszkańca nieruchomości zamieszkałych.

6.8.2 Osiągnięte poziomy recyklingu i składowania

Z „Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Uście Gorlickie rok 2024” wynika, że:

- poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania w 2024 r. wyniósł 0 % (dopuszczalny poziom dla gmin do 16 lipca 2020 r.-35%).
- poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w roku 2024 wyniósł 17,28 %.
- stosunek masy odpadów komunalnych przekazanych do termicznego przekształcania do odebranych i zebranych odpadów komunalnych w roku 2024 wyniósł 13,42%.
- poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wymagany w 2024 r. min. 45% wagowo w odniesieniu do całości odebranych i zebranych odpadów komunalnych. Osiągnięto 49,46 %.

6.8.3 Planowane działania

Priorytetowym zadaniem dla Gminy Uście Gorlickie na lata następne są dalsze działania edukacyjne w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w celu zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez promocję selektywnej zbiórki odpadów oraz ograniczenia masy wytworzonych odpadów komunalnych.

6.8.4 Analiza SWOT – Gospodarka odpadami

Tabela 17. Analiza SWOT – Gospodarka odpadami

GOSPODARKA ODPADAMI	
Mocne strony	Słabe strony
• Przejęcie kontroli nad Systemem Gospodarki Odpadami komunalnymi przez gminę, • Stały wzrost udziału zebranych selektywnie odpadów w ogólnej masie zebranych odpadów komunalnych.	• Mała stabilność rynku odpadowego (wahające się ceny skupu surowców wtórnych), zmiany przepisów dotyczących odpadów, ciągle rosnące koszty odbioru i zagospodarowania odpadów, • Słaba znajomość przepisów prawnych w odniesieniu do gospodarki odpadami zarówno przez wytwórców indywidualnych jak i podmioty gospodarcze.
Szanse	Zagrożenia
• Osiągnięcie zakładanych poziomów odzysku i recyklingu odpadów użytkowych zgodnie z obowiązującymi przepisami, • Poprawa stanu estetycznego gminy poprzez wyeliminowanie dzikich wysypisk odpadów oraz przeciwdziałanie skażeniu wód podziemnych.	• Spalanie odpadów w paleniskach domowych, • Zanieczyszczenie gleb, wód, powietrza oraz przyrody („dzikie” składowiska odpadów).

Źródło: Opracowanie własne

6.8.5 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Sukcesywnie prowadzona gospodarka odpadami wraz z odpowiednią edukacją mieszkańców doprowadzi do osiągania zakładanych poziomów odzysku i recyklingu odpadów użytkowych zgodnie z obowiązującymi przepisami.

6.9 Zasoby przyrodnicze

6.9.1 Zasoby leśne

Terytorium Gminy Uście Gorlickie charakteryzuje się wysoką lesistością. Wg danych BDL GUS na koniec roku 2024 grunty leśne zajmowały 17 840,55 ha, co stanowiło 61,3 % ogólnej powierzchni gminy. Lasy gminne zajmowały 204,73 ha. Gatunkami lasotwórczymi są: sosna - 32% udziału powierzchniowego, buk - 30%, jodła - 27%, świerk - 4%, olsz szara - 5%, modrzew - 1%, jawor, olsza czarna, jesion, grab, dąb, osika i brzoza - łącznie 1%. Pojedynczo występuje topola i wierzba. Przyrodnicze warunki uprawy i hodowli lasu określa typ siedliskowy - las górski, typowy do dominacji jodły i buka w drzewostanach. Udział sosny w 32% świadczy o niezgodności typów lasu z siedliskiem i wymaga przebudowy drzewostanów na znacznej powierzchni.

Dominującym zbiorowiskiem leśnym gminy jest zespół buczyny karpackiej, w typowej regłowej formie. Zespół ten jest bardzo zróżnicowany na podzespoły i facje. Zbiorowisko buczyn tworzy głównie buk lub jodła, często oba te gatunki współdominują. Drzewostany z przewagą jodły występują głównie w dolnych partiach zboczy oraz u ich podnóży na wysokości 400 po 800 m. n.p.m. Drzewostany jodłowe tworzą także zespoły żyznych jedlin, grądu jodłowego i innych zbliżonych do nich zbiorowisk. Zbiorowiska te nie różnią się jednak roślinnością wskaźnikową od buczyny karpackiej. W zależności od lokalnych warunków glebowych i wilgotnościowych wyróżniamy podzespół buczyny czosnkowej, np. na grzbiecie Cigelki, buczyny miesięcznicowej z udziałem jodły i jaworu. Innym podzespołem jest sucha buczyna trawiasto-turzycowa o cechach wschodnio-karpackich - Kiczera-Zdziar, Bieliczna. Na kamienistych, przesuszonych i kwaśniejszych glebach wykształca się zespół kwaśnej buczyny górskiej, gdzie występuje niemal wyłącznie buk silnie gałęzisty, o niskich i pokrzywionych pniach - Lackowa, Ostry Wierch, Biała Skała, Jaworzynka i Popowe Wierchy. W okolicy Izb i Śnietnicy występuje zbiorowisko mieszanego boru jodłowego. Płaty grądu występują na obrzeżach doliny Ropy, z grabem w drzewostanie i krzewami leszczyny.

W dolinach rzek Białej, Ropy i Zdyni występują niewielkie kompleksy olszyny górskiej, z olszą szarą i wierzbą, zaś koło Wysowej i Hańczowej na siedliskach zabagnionych występuje płat olszyny bagiennej. Częste są antropogeniczne zbiorowiska olszy szarej, sośnin, świerczyn i brzezin porastających siedliska buczyny karpackiej i jedlin, występujące na dawnych terenach rolnych.

Ochrona gatunkowa roślin

Wśród roślin naczyniowych stwierdzonych na terenie gminy występuje około 86 gatunków podlegających różnym formom ochrony: 2 gatunki z konwencji berneńskiej, 64 gatunki objęte w Polsce ochroną ścisłą i 13 gatunków objętych ochroną częściową. Ponadto występuje 18 gatunków wymagających ochrony czynnej. Dodatkowo we florze naczyniowej stwierdzono 29 gatunków roślin wymierających i zagrożonych, umieszczonych na Polskiej Czerwonej Liście Roślin.

6.9.2 Obszary chronione

W związku miejskim charakterem gminy, jej obszar w niewielkim stopniu znajduje się w zasięgu obszarów chronionych. Na obszarze Gminy Uście Gorlickie znajdują się obszary i obiekty chronione, zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Obszary Natura 2000:

Obszar specjalnej ochrony ptaków **Natura 2000 „Beskid Niski” (kod PLB 180002)** - znaczna część gminy (z wyłączeniem niewielkiego fragmenty wsi Brunary) - na terenie, którego występuje co najmniej

40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Jest to jedna z najważniejszych w Polsce ostoi orla przedniego, orlika krzykliwego, bociana czarnego, dzięciołów - zielonosiwego, białogrzbietego, białoszyjego, trójpalczastego, puszczyka uralskiego oraz muchołówki małej.

Dwa specjalne obszary mające znaczenie dla wspólnoty Natura 2000:

Ostoje nietoperzy powiatu gorlickiego (kod PLH 120094), które na terenie gminy tworzą cztery enklawy, z których każda obejmuje przynajmniej jedną kolonię rozrodczą podkowca małego, są to: Cerkiew pw. Św. Apostoła Łukasza w Kunkowej, Cerkiew pw. Św. Kosmy i Damiana w Blechnarce, Cerkiew pw. Opieki Matki Bożej w Hańczowej, Cerkiew pw. Św. Dymitra w Śnietnicy i Cerkiew pw. Św. Łukasza w Leszczynach. Obecnie procedowane jest powiększenie tej ostoi o dodatkowy obszar ochrony stanowisk rozrodczych nocka dużego i podkowca małego we wsi Izby.

Biała Tarnowska (kod PLH 120090), której górny odcinek to jeden z najważniejszych w Polsce obszarów dla wszystkich trzech typów siedlisk związanych z nadrzecznymi kamieńcami. Obszar stanowi cenny zasób zróżnicowanych siedlisk dla gatunków zwierząt rzadkich i poddanych ochronie związanych ze środowiskiem wodnym – występują tu m.in. brzanka, skójką gruboskorupowa i kumak górski.

Rezerваты przyrody:

Rezerwat przyrody Kozie Żebro – rezerwat leśny o powierzchni 105,51 ha, położony, na terenie miejscowości Regietów, Skwirtne, Hańczowa i Wysowa-Zdrój. Przy rezerwacie utworzono otulinę o powierzchni 33,89 ha. Utworzony został zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 4 grudnia 2024, które weszło w życie 24 grudnia 2024. Jak określono w akcie założycielskim, „celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych ekosystemu leśnego o charakterze zbliżonym do naturalnego, występującego wokół grzbietu Koziego Żebra w Beskidzie Niskim, wraz z zespołem reliktowych gatunków organizmów”. Teren objęty rezerwatem zachował w dużym stopniu charakter zbliżony do naturalnego, występuje tu wiele gatunków będących reliktami puszczańskimi. Teren rezerwatu należy do Nadleśnictwa Łosie.

Rezerwat przyrody Markowiec-Gródek – rezerwat leśny o powierzchni 71,87 ha, położony w Polsce, w Hańczowej i w Wysowej-Zdroju. Rezerwat został utworzony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 4 grudnia 2024, które weszło w życie 24 grudnia 2024. Powstał w ramach akcji 100 rezerwatów przyrody na 100-lecie Lasów Państwowych. Jego powstanie zaproponowało Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Jak określono w akcie założycielskim, celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych ekosystemu leśnego o charakterze zbliżonym do naturalnego, występującego wokół szczytów Markowca i Gródka w Beskidzie Niskim, wraz z zespołem reliktowych gatunków organizmów. Rezerwat obejmuje zbiorowisko żyźnej buczyny karpackiej, która w niektórych miejscach, trudno dostępnych dla człowieka (rumowiska skalne, strome stoki, doliny cieków i grzbiety górskie), zachowała charakter zbliżony do naturalnego. Na terenie rezerwatu występują duże zasoby wielkogabarytowego martwego drewna, będącego siedliskiem dla chrząszczy, grzybów i porostów, w tym gatunków będących reliktami puszczańskimi.

Obszar Chronionego Krajobrazu:

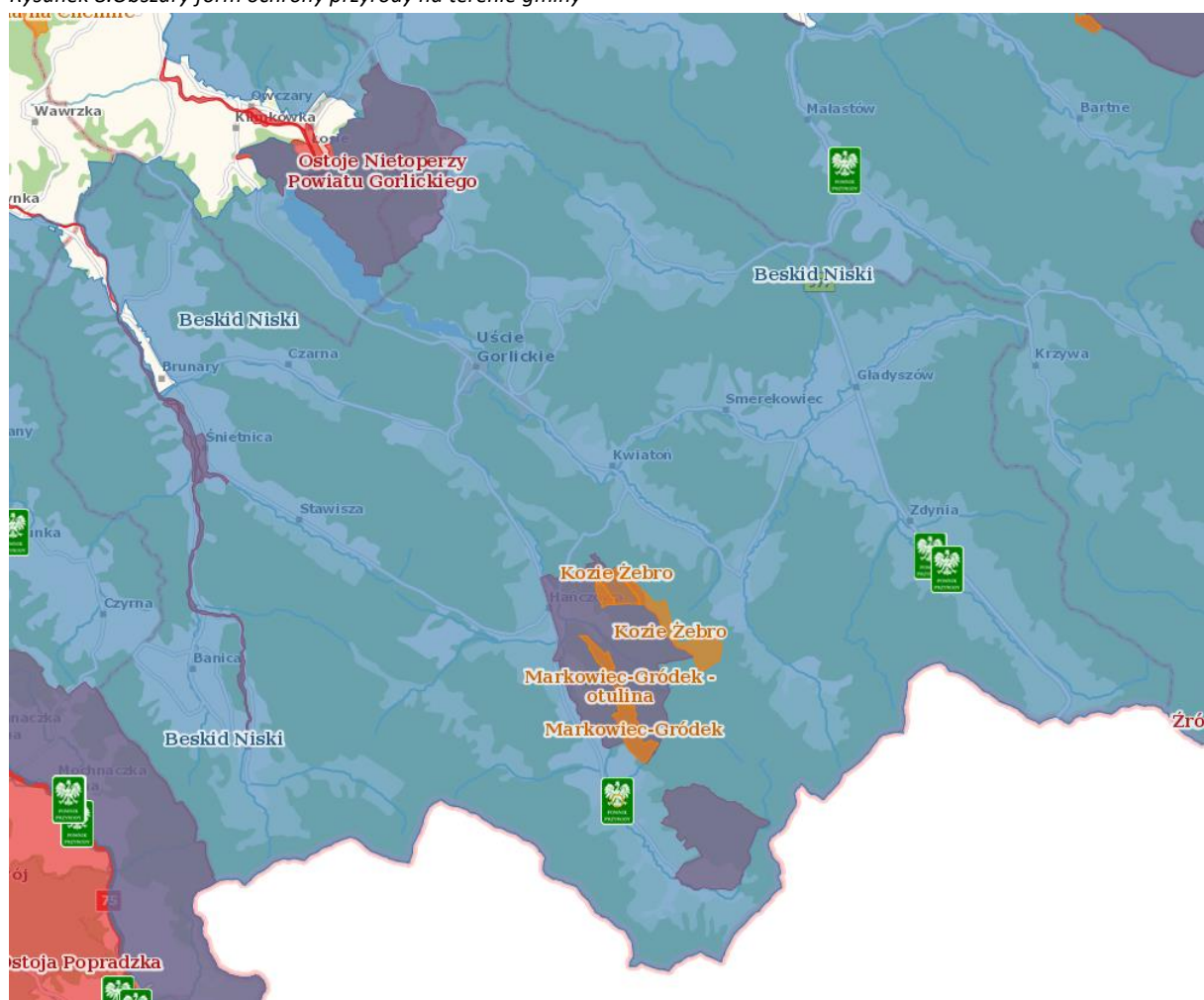
Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony jeszcze w 1997 r., wówczas pod nazwą „Obszar Chronionego Krajobrazu Województwa Nowosądeckiego”, jednak wraz ze

zmianami administracyjnymi kraju nazwa ta została dostosowana do obecnego nazewnictwa. W ten sposób powstał Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu. Powierzchnia obszaru wynosi 364 176 ha. Funkcja ochronna obszaru wynika z wybitnej wartości obiektów przyrodniczych, dla których OChK jest bezpośrednią otuliną lub dodatkową strefą ochronną (przejściową), a ponadto większą część tego terenu stanowi obszar węzłów i korytarzy ekologicznych sieci ECONET-PL. Obszarowo przeważają zróżnicowane ekosystemy leśne.

Pomniki przyrody:

Gmina sprawuje nadzór nad utrzymaniem i pielęgnacją czterech pomników przyrody: trzech drzew pomnikowych – lip drobnolistnych rosnących w Zdyni i Wysowej-Zdroju oraz stanowiskiem roślin Lili złotogłów na stokach Jaworzyny Konieczniańskiej w Regietowie.

Rysunek 8. Obszary form ochrony przyrody na terenie gminy

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl/mapy

6.9.3 Uzdrowisko Wysowa-Zdrój

Na terenie Gminy Uście Gorlickie funkcjonuje Uzdrowisko Wysowa-Zdrój. Obszar uzdrowiska Wysowa - Zdrój zlokalizowany jest na obszarze 2 sołectw (3 wsi):

1. Sołectwo Wysowa-Zdrój – powierzchnia całkowita 2921 ha, w tym: wieś Wysowa-Zdrój – powierzchnia całkowita 2019 ha wieś Blechnarka – powierzchnia całkowita 902 ha

2. Sołectwo Ropki – powierzchnia całkowita 936 ha

Na obszarze uzdrowiska działają trzy przedsiębiorstwa, prowadzące działalność leczniczą w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego. Należą do nich wpisane do rejestru Wojewody:

1. „Uzdrowisko Wysowa” S.A., w skład którego wchodzi zakłady lecznicze:
 - Uzdrowisko Wysowa Sanatorium „Biawena”,
 - Uzdrowisko Wysowa Szpital „Beskid”,
 - Uzdrowisko Wysowa Lecznictwo Ambulatoryjne.
2. Centrum Rekreacyjno-Lecznicze „Glinik” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka Komandytowo-Akcyjna, w skład którego wchodzi zakład: Ośrodek Rehabilitacyjny „Glinik”.
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Instytutu Zdrowia Człowieka Sp. z o.o., w skład którego wchodzi zakład: Uzdrowisko Wysowa nad Parkiem.

Na terenie uzdrowiska funkcjonują następujące urządzenie lecznictwa uzdrowiskowego:

1. Park zdrojowy
2. Baseny Rehabilitacyjne
 - w Sanatorium „Biawena” - wymiary 8m x 5m, głębokość 1,25 m,
 - w Sanatorium „Glinik” - basen w kształcie litery L o wymiarach 8 x 9 x 4 głęb.1,35 m,
 - Pijalnia Wód Mineralnych w Wysowej-Zdroju.

Dla uzdrowiska Wysowa-Zdrój pierwotnie ustalono następujące profile lecznicze:

1. Choroby ortopedyczno-urazowe
2. Choroby układu nerwowego
3. Choroby reumatologiczne
4. Choroby górnych dróg oddechowych
5. Choroby dolnych dróg oddechowych
6. Choroby układu trawienia
7. Cukrzyca
8. Otyłość
9. Osteoporoza
10. Choroby nerek i dróg moczowych

Dodatkowo w 2019 na wniosek Wójta Gminy Uście Gorlickie ustalono następne trzy:

11. Choroby naczyń obwodowych
12. Choroby skóry
13. Choroby krwi i układu krwiotwórczego

6.9.4 Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

Tabela 18. Analiza SWOT – zasoby przyrodnicze

Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Występowanie obszarów chronionych, • Prowadzenie działalności dydaktycznej i edukacyjnej, • Obszar Uzdrowiskowy.	• Brak wystarczającej inwentaryzacji przyrodniczej gminy, wypalanie traw.
SZANSE	ZAGROŻENIA

• Wysokie nakłady przewidziane ze środków pomocowych UE na ochronę środowiska. • Wysoka różnorodność krajobrazowa, siedliskowa, gatunkowa i genetyczna, występowanie wielu roślin i zwierząt rzadkich w skali krajowej i europejskiej.	• Presja w zakresie wykorzystywania terenów przyrodniczo cennych pod zabudowę mieszkalno – usługową, • Roślinność inwazyjna zaburzająca bioróżnorodność.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

6.9.5 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Różnorodność i bogactwo przyrodnicze gminy, okazy przyrody ożywionej będące przedmiotem ochrony, stwarzają szanse na ich wykorzystanie dla przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Rozwój terenów zielonych przyczyni się do wzrostu komfortu życia mieszkańców i ochrony obszarów chronionych.

6.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Definicje poważnej awarii i poważnej awarii przemysłowej określa odpowiednio art. 3 pkt 23 i 24 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r:

- poważna awaria - to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.
- poważna awaria przemysłowa przez pojęcie to rozumie się poważną awarię w zakładzie.

Na podstawie „Rejestru zdarzeń o znamionach poważnej awarii i poważnych awarii” opracowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ostatnich 4 latach na terenie Gminy Uście Gorlickie nie odnotowano poważnych awarii. Na terenie gminy nie występują zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii.

6.10.1 Inne zagrożenia

Na obszarze gminy występuje szereg innych zagrożeń:

- zagrożenia pożarowe - powstają głównie w obszarach rolnych (szczególnie nieużytkach), leśnych (szczególnie zwarte kompleksy leśne) i obszarach o zwartej zabudowie, prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru wzrasta szczególnie w okresach suszy, okresie wypalania suchych traw i pozostałości roślinnych na powierzchni.
- zagrożenie wystąpieniem poważnej awarii związane jest także z transportem materiałów niebezpiecznych. Zagrożenie to występuje wzdłuż traktów komunikacyjnych, gdzie odbywa się transport ww. materiałów oraz w pobliżu parkingów specjalnych, które spełniają wymogi na bezpieczny postój pojazdów.
- tereny zagrożone możliwością wystąpienia powodzi znajdują się w niewielkim zakresie tylko wzdłuż rz. Biała Tarnowska (Śnietnica, Brunary).
- huragany i silne wiatry: w przypadku występowania silnych wiatrów i huraganów istnieje duże prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia związanego z uszkodzeniem lub zniszczeniem linii elektroenergetycznych przebiegających przez obszar gminy i związane z tym wystąpienia

przerw w dostawach energii elektrycznej. Silne wiatry i huragany mogą również powodować nieodwracalne szkody w drzewostanie gminy – wystąpienie licznych wiatrolomów.

Zadania koordynacji m.in. prac związanych z poważnymi awariami i ewentualnie powstałymi zagrożeniami regulują stosowne procedury dot. obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego na szczeblu jednostki samorządowej, w powiązaniu z działaniem służb ratowniczych (strażą pożarną, policją, pogotowiem ratunkowym, pogotowiem energetycznym, pogotowiem gazowym, pogotowiem wodociągowo-kanalizacyjnym). Działania te ujęto w Planie Zarządzania Kryzysowego dla Gminy Uście Gorlickie.

6.10.2 Jednostki ratownicze na terenie Gminy Uście Gorlickie

Na terenie Gminy Uście Gorlickie zadania ochrony przeciwpożarowej zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym i ustawą o ochronie przeciwpożarowej realizują Ochotnicze Straże Pożarne, która posiadają osobowość prawną jako stowarzyszenia zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym Stowarzyszeń.

OSP jest podstawową siłą ratowniczą na terenie gminy, wykonującą zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej, polegające głównie na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym zdarzeniem wynikającym z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody.

Jednostki te wykonują zadania ratownicze wynikające z potrzeb i możliwości posiadanego sprzętu, wyposażenia oraz wyszkolenia, przez co w sposób znaczący wspomagają działania jednostek Państwowej Straży Pożarnej.

Teren gminy zabezpiecza jedenaście jednostek OSP – Uście Gorlickie, Wysowa, Śnietnica, Brunary, Banica, Hańczowa, Smerekowiec, Gładyszów, Zdynia, Regietów, Kunkowa.

W Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym funkcjonują jednostki OSP Gładyszów, OSP Brunary oraz OSP Uście Gorlickie. W 2024r. włączono do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego jednostkę OSP Wysowa-Zdrój.

Poszczególne OSP zrzeszają ogółem 338 członków (305 mężczyzn, 33 kobiet) z czego 211 członków może brać bezpośredni udział w akcjach ratowniczych.

6.10.3 Analiza SWOT - Zagrożenia poważnymi awariami

Tabela 19. Analiza SWOT - Zagrożenia poważnymi awariami

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- Dobrze wyposażone i wyszkolone jednostki Straży Pożarnej, - Gotowość służb na terenie gminy do usuwania i ochrony przez awariami.	Drogi którymi mogą być transportowane substancje niebezpieczne.
SZANSE	ZAGROŻENIA
Dostępność do środków unijnych, pozwalających na dokonanie zasadniczej przebudowy infrastruktury technicznej w Polsce.	Zdarzenia losowe przy ciągach komunikacyjnych (wypadki, rozszczelnienia).

Źródło: Opracowanie własne

6.10.4 Prognoza stanu środowiska na lata obowiązywania POŚ

Prognozuje się występowanie coraz mniejszej liczby awarii z uwagi na coraz lepszy stan infrastruktury technicznej oraz coraz lepsze zabezpieczenia przed awariami.

6.11 Zagadnienia horyzontalne

6.11.1 Adaptacja do zmian klimatu

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. W Polsce przygotowano „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno- gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy.

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo. Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu turystycznego. Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Ze zmianami klimatycznymi wiążą się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą do zaobserwowania również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień, a także osuwisk – głównie na obszarach górskich i wyżynnych, ale również na zboczach dolin rzecznych. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową. Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Wpływ zmian klimatu:

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Biorąc pod uwagę aktualnie postępujące ocieplenie klimatu trzeba liczyć się z tym, iż występowanie tego rodzaju zagrożeń może być coraz częstsze. Zasoby wodne tworzą się na obszarach nieurbanizowanych, powstają z opadów atmosferycznych (deszczu, śniegu, lodu), które wsiąkając w glebę lub spływając po powierzchni terenu zasilają rzeki i zbiorniki. Na tych obszarach są retencjonowane, wykorzystywane bezpośrednio dla pokrycia potrzeb roślin, zwierząt i ludzi. Naturalna zdolność terenu do przyjmowania i przetrzymywania wody, zwana retencją, może być przez człowieka odpowiednio kształtowana.

Retencja umożliwia zmagazynowanie wody w okresach jej nadmiaru i wykorzystanie zgromadzonej wody w okresach deficytowych. Działanie takie zwiększa dyspozycyjne zasoby wodne i poprawia strukturę bilansu wodnego.

Odbudowa przynajmniej części zlikwidowanych zbiorników, jak również budowa nowych, ma duże znaczenie zarówno z punktu widzenia bilansu wodnego, jak i zachowania walorów przyrodniczych. Rola i zadania małych zbiorników wodnych mogą być bardzo różne w zależności od głównego celu, dla którego zostały utworzone – hodowla ryb, cele przeciwpowodziowe, nawodnienia rolnicze, rekreacja i walory krajobrazowe, cele przeciwpożarowe, podniesienie jakości wody (osadniki). Bez względu jednak na wiodącą funkcję zbiorniki zawsze stanowią czynnik zwiększający zasoby wodne w zlewni.

6.11.2 Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów jądrowych i hydrotechnicznych, itp. Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.). Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym, a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (tylko na terenach publicznych) zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Na terenach rolniczych często przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

6.11.3 Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dorosłej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu, w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody. Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową, gimnazjalną i wyższą placówki

nauczania obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowej wiążące się z ochroną środowiska. Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać niewłaściwe zachowania. W zakresie działalności edukacyjnej w kwestii szeroko pojętej ochrony środowiska na terenie gminy na bieżąco realizuje się różnorakie akcje:

- spotkania,
- konkursy,
- warsztaty,
- imprezy plenerowe,
- zloty turystyczne.

Gmina powinna w dalszym ciągu współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, ale także dbałości i szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska. Czynniki, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

Przykładem są zadania zapisane w harmonogramie takie jak:

- Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu,
- Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu w powiecie,
- Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy pod kątem negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego,
- Edukacja mieszkańców gminy w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego,
- Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych,
- Edukacja mieszkańców gminy w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi
- Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi,

- Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów.

6.11.4 Monitoring środowiska

Monitoring środowiska prowadzony jest corocznie przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. GIOŚ mając na względzie jakość życia obecnego i przyszłych pokoleń, realizując politykę państwa, dba o zapewnienie dobrego stanu środowiska i racjonalne korzystanie z jego zasobów. Zadania Inspektoratu polegają między innymi na działalności inspekcyjnej oraz monitoringu środowiska. Działalność inspekcyjna polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania wystawiane są mandaty karne.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, hałasu, pól elektromagnetycznych, gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W przedmiotowym Programie Ochrony Środowiska uwzględniono następujące działania związane z monitoringiem środowiska:

- Prowadzenie stałego monitoringu wód.
- Prowadzenie monitoringu jakości gleb.
- Monitoring i wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami.
- Usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia.

7 Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie wynikają ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji. Podejmowane działania przyczynią się również do osiągnięcia celów powiatowych.

7.1 Cele i kierunki działań przyjęte do realizacji

Tabela 20. Obszary i kierunki interwencji

L.p.	Obszar interwencji	Cele / kierunki interwencji
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Cel: Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji, poprawę efektywności energetycznej oraz wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Kierunki interwencji: - Ograniczenie zużycia energii i wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł – budynki i infrastruktura publiczna. - Modernizacja budynków użyteczności publicznej (<i>termomodernizacja, instalacja OZE, wymiana źródła c.o. i c.w.u., wymiana oświetlenia</i>). - Modernizacja oświetlenia ulicznego. - Ograniczenie zużycia energii i wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł – budownictwo mieszkaniowe. - Wymiana niskosprawnych kotłów - Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii. - Termomodernizacja budynków mieszkalnych. - Działania informacyjne, edukacyjne i planistyczne . - Edukacja i informacja o niskiej emisji /kampanie informacyjne i promocyjne. - Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony powietrza. - Aktualizacja dokumentów planistycznych.
2.	Zagrożenie hałasem	Cel: Poprawa stanu akustycznego środowiska Kierunki interwencji: Właściwe planowanie przestrzenne kształtujące klimat akustyczny.
3	Pola elektromagnetyczne	Cel: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach Kierunki interwencji: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym
4.	Gospodarowanie wodami	Cele: Gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą i deficytem wody, ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Kierunki interwencji: Działania lokalne poprawiające stan wód powierzchniowych i podziemnych:

		- Ograniczanie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł rozproszonych: zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych, w tym spływów powierzchniowych zanieczyszczonych ścieków opadowych do wód podziemnych, 2. Działanie na rzecz zabezpieczenia gminy przed powodzią i suszą hydrologiczną: - Właściwe zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią i suszą hydrologiczną z uwzględnieniem wymagań dotyczących oceny zagrożenia tymi zdarzeniami, - Sukcesywne prowadzenie prac konserwacyjnych i modernizacyjnych w obrębie urządzeń wodnych, - Wdrożenie ochrony naturalnych terenów zalewowych, - Wyznaczenie i wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożenia i ryzyka powodziowego lub innych branżowych dokumentów w tym zakresie, propagowanie całkowitego zakazu realizacji inwestycji budowlanych niezwiązanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym na tych obszarach, - Współdziałanie z administracją rządową i sąsiednimi samorządami w celu realizacji kompleksowego systemu ochrony przed powodzią.
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Cel: Wyposażenie terenu gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Kierunki interwencji: Rozbudowa i utrzymanie istniejącego systemu kanalizacji i wodociągów jest nadal głównym celem rozwoju infrastruktury gminy i jest prowadzony zgodnie z możliwościami finansowymi gminy.
6.	Zasoby geologiczne	Cel: Racjonalna gospodarka zasobami kopalin ze złóż. Kierunki interwencji: - Uwzględnianie w Planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem. - Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wyrobisk.
7.	Gleby	Cel: Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, zapobieganie degradacji gleb, powierzchni ziemi oraz właściwe gospodarowanie gruntami. Kierunki interwencji: - Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi, - Rozwój monitoringu gleb, - Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego użytkowania gruntów i gleb. - Identyfikacja i monitoring osuwisk.
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Cel: Racjonalna gospodarka odpadami wytworzonymi w gminie zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Kierunki interwencji: Osiągnięcie poziomów recyklingu surowców oraz ograniczenia ilości składowania odpadów ulegających biodegradacji,

		- Zwiększenie ilości odzyskiwanych odpadów wielkogabarytowych, budowlanych, niebezpiecznych, opakowaniowych, biodegradowalnych i innych, - Zwiększenie możliwości wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, - Kontynuacja działań na rzecz demontażu wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i bezpieczne usunięcie ich z terenu gminy. - Edukacja mieszkańców na temat konieczności segregowania i właściwego postępowania z odpadami,
9.	Zasoby przyrodnicze	Cel: Ochrona różnorodności biologicznej, zapobieganie degradacji ekosystemów w szczególności objętych przestrzenną formą ochrony, zrównoważona gospodarka leśna, tworzenie zielonej infrastruktury. Kierunki interwencji w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego: - Ochrona różnorodności biologicznej oraz zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i stabilności ekosystemów poprzez zrównoważone użytkowanie jej elementów, - Przywracanie do stanu właściwego zasobów i składników przyrody, - Utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków flory fauny, - Uwzględnienie terenów chronionych i zasad ich ochrony w planowaniu przestrzennym, - Popularyzacja idei ochrony przyrody. - Ochrona różnorodności biologicznej przed inwazyjnymi gatunkami obcymi Kierunki interwencji w zakresie ochrony lasów i zieleni urządzonej: - Zachowanie i zwiększenie terenów leśnych oraz innych terenów zielonych (parki, boiska, obszary zieleni na terenach gminnych, zieleń przydrożna, zieleń gminna), - Zrównoważona gospodarka leśna, - Stworzenie warunków ochrony korytarzy leśnych.
10.	Zagrożenie poważnymi awariami	Cel: Przygotowanie służb i mieszkańców na zagrożenia wynikające z poważnych awarii Kierunki interwencji: - Wspieranie i stałe ulepszanie współpracy organów i służb ratownictwa biorących udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii i zagrożeń naturalnych, - Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej.

7.2 Działania poprawiające stan środowiska wraz z harmonogramem

Działania poprawiające stan środowiska naturalnego na terenie Gminy Uście Gorlickie będą prowadzone jako:

- działania własne gminy – realizowane w większości przez samorząd oraz jednostki bezpośrednio podległe gminie,
- działania koordynowane – realizowane są przez jednostki i instytucje działające na terenie gminy w sektorze gospodarki komunalnej, organizacje pozarządowe, instytucje państwowe

realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska, zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Poprawa stanu środowiska uzależniona jest od poprawy stanu jego poszczególnych komponentów: powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów przyrodniczych. Natomiast na podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy składa się kilka czynników, które wzajemnie się uzupełniają, m.in.: poprawa warunków bytowych, poprawa stanu wyposażenia gminy w urządzenia obsługi turystyki, rekreacji i wypoczynku, wzrost atrakcyjności środowiska przyrodniczego i krajobrazowego, ale również poprawa stanu jakości wód, powietrza oraz terenów leśnych.

Tabela 21. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem do roku 2030

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Ryzyka	
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa						
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz wzrost poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	Liczba substancji, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne[szt.]	0	0	Ograniczenie zużycia energii i wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł – budynki i infrastruktura publiczna, Ograniczenie zużycia energii i wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł - budownictwo mieszkaniowe,	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z montażem OZE, audyty energetyczne,	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak środków finansowych	
							Modernizacja i rozbudowa sieci oświetlenia ulicznego	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak środków finansowych	
							Termomodernizacja budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych, obejmująca modernizację instalacji grzewczych, wymianę starych kotłów, ocieplenie ścian stropów, wymianę okien, mające na celu ograniczenie zużycia energii, montaż odnawialnych źródeł energii.	Gmina Uście Gorlickie mieszkańcy gminy	Czyste powietrze, Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak środków finansowych	
			Liczba kontroli [szt.]	65	Minimum 60 rocznie	Działania informacyjne, edukacyjne i planistyczne,	Działania kontrolne i egzekucyjne zmierzające do eliminacji spalania odpadów w kotłowniach domowych	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	brak środków finansowych	
			Liczba akcji edukacyjnych[szt.]	4	Minimum 4 rocznie		Działania edukacyjne zgodnie z Programem Ochrony Powietrza	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak środków finansowych	
			Liczba opracowanych dokumentów z zakresu ochrony powietrza (szt.)	1	1		Aktualizacja założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe,	-	

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa					
2	Zagrożenie hałasem	Poprawa stanu akustycznego środowiska	Liczba aktualizowanych planów miejscowych[szt.]	1	1	Właściwe planowanie przestrzenne kształtujące klimat akustyczny.	Wprowadzanie do zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego informacji zgodnie z art. 113 i 114 ustawy Prawo ochrony środowiska.	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	-
			Liczba obszarów z przekroczeniem hałasu na terenie gminy[szt.]	0	0		Remonty i bieżące utrzymanie dróg	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak środków finansowych
3	Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba przekroczeń dopuszczanych wartości PEM (WIOŚ) [szt.]	0	0	Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Nadzór nad rozmieszczaniem nowych instalacji zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi zawartymi w Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	-
4	Gospodarowanie wodami	Gospodarowanie wodami dla ochrony przed: powodzią, suszą i deficytem wody, Minimalizacja ryzyka powodziowego, Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi - Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód,	Liczba podjętych działań[szt.]	1	1	Działania lokalne poprawiające stan wód powierzchniowych i podziemnych	Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	-
			Ilość JCWPd wstanie dobrym[szt.]	3	3	Działanie na rzecz zabezpieczenia gminy przed powodzią i suszą hydrologiczną	Przeciwdziałanie suszy hydrologicznej, Przeciwdziałanie powodzi	Wody Polskie Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	-
			Ilość JCWP w stanie dobrym[szt.]	0	8	Podejmowanie działań w zakresie ochrony naturalnych koryt cieków oraz ochrony naturalnej retencji gruntów,	Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego i studium zagospodarowania przestrzennego gminy wytycznych z map zagrożenia i ryzyka powodziowego lub innych branżowych dokumentów w tym zakresie			-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa					
						w szczególności retencji leśnej oraz małej retencji na obszarach zurbanizowanych	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników środków bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków			
5	Gospodarka wodno-ściekowa	Wyposażenie terenu gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną	Długość sieci wodociągowej [km]	41,3	>41,3	Wyposażenie terenu gminy w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną,	Realizacja i wsparcie finansowe inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę	Gmina Uście Gorlickie	Budżet Państwa Budżet Gminy Środki UE Polski ŁAD KPO	brak środków finansowych
			Przyłącza wodociągowe do budynków[szt.]	536	>536					
			% zwodoc. gminy,	38,4	>38,4					
			Długość sieci kanalizacyjnej [km]	46,0	>46,0					
			Przyłącza do budynków [szt.]	772	>772					
			% skanalizowania gminy,	46,0	>46,0					
6	Zasoby geologiczne	Racjonalna gospodarka zasobami kopalin ze złóż	Liczba złóż[szt.]	8	>8	Zapobieganie powstawaniu nielegalnych wyrobisk	Uwzględnianie w Planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich złóż w granicach ich udokumentowania oraz obszarów perspektywicznych	Urząd Górniczy Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	-
7	Gleby	Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	Powierzchnia użytków rolnych [ha]	6 968,04	6 968,04	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego użytkowania gruntów i gleb, (prawidłowa gospodarka odpadami) Udział w monitoringu terenów osuwiskowych	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak środków finansowych
8	Gospodarka odpadami	Racjonalna gospodarka odpadami	Masa zebranych odpadów	1515,37	≥1515,37	Osiągnięcie poziomów recyklingu	Świadczenie usługi odbioru i zagospodarowania odpadów	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,, mieszkańcy gminy	Rosnące koszty gospoda

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa					
		wytworzonymi w gminie	komunalnych (ogółem) [Mg]			surowców oraz ograniczenia ilości składowania odpadów ulegających biodegradacji	komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, powstałych na terenie Gminy Uście Gorlickie,		Środki własne,, WFOŚiGW	rki odpadami
			Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg]	698,97	≥698,97					
			Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów %	46	≥46					
			Roczna liczba akcji edukacyjnych[szt.]	1	1	Edukacja mieszkańców na temat właściwego postępowania z odpadami,	Edukacja ekologiczna związana z gospodarką odpadami	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	brak środków finansowych
			Masa odebranych Odpadów zawierających azbest Mg	110,48	0	Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	Usuwanie wyrobów zawierających azbest	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak środków finansowych
9	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej, zapobieganie degradacji ekosystemów w szczególności objętych	Liczba obszarów chronionych: [szt.]	6	6	Zarządzanie zasobami przyrody i krajobrazem Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych	Zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazów w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	brak środków finansowych

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa					
		przestrzenną formą ochrony, zrównoważona gospodarka leśna, tworzenie zielonej infrastruktury.	Ilość pomników przyrody[szt.]	4	4	gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie form ochrony przyrody	Bieżąca pielęgnacja pomników przyrody w gminie, bieżąca konserwacja drzew i zieleni Ochrona różnorodności biologicznej przed inwazyjnymi gatunkami obcymi	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów na terenie gminy (ha)	17 840,55	>17 840,55	Zachowanie i zwiększenie terenów leśnych oraz innych terenów zielonych (parki, boiska, obszary zieleni na terenach gminnych, zieleni przydrożna, zieleń gminna), Uwzględnienie terenów chronionych i zasad ich ochrony w planowaniu przestrzennym,	Ograniczenie wycinki drzew do absolutnego minimum ze szczególnym uwzględnieniem zieleni przydrożnej bądź przyulicznej Tworzenie ekostref na terenie zwartej zabudowy miejskiej, które stanowią enklawy dla fauny i flory np. łąki kwietne, ograniczanie koszenia, pozostawianie niewygrabionych liści, nasadzenia roślin miododajnych i owocodajnych, instalowanie budek lęgowych	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,	-
			Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	9,93	≥ 9,93					
10	Zagrożenie poważnymi awariami	Przygotowanie służb i mieszkańców na zagrożenia wynikające z poważnych awarii	Ilość poważnych awarii na terenie gminy [szt.]	0	0	Wspieranie i stałe ulepszanie współpracy organów i służb ratownictwa biorących udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii i zagrożeń naturalnych.	Współpraca z organami i służbami ratownictwa biorącymi udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii.	Gmina Uście Gorlickie , OSP, KPPSP w Gorlicach	Środki własne,	-

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie

Lp	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa 2024	Wartość docelowa					
			Ilość akcji edukacyjnych [szt.]	2 rocznie	2 rocznie	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Uście Gorlickie , OSP, KPPSP w Gorlicach	Środki własne, środki krajowe, środki unijne	brak zaangażowania mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Tabela 22. Harmonogram finansowy realizacji zadań własnych

Lp	Obszar interwencji	Zadania	Szacunkowy koszt realizacji zadania (tyś. zł)					Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
			2025	2026	2027	2028	2029		
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z montażem OZE, audyty energetyczne	-	-	-	-	-	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
		Modernizacja i rozbudowa sieci oświetlenia ulicznego	10	10	10	10	10	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych, obejmująca modernizację instalacji grzewczych, wymianę starych kotłów, ocieplenie ścian stropów, wymianę okien, mające na celu ograniczenie zużycia energii, montaż odnawialnych źródeł energii.	-	-	-	-	-	Gmina Uście Gorlickie mieszkańcy gminy	Czyste powietrze, Środki własne, środki krajowe, środki unijne
		Działania kontrolne i egzekucyjne zmierzające do eliminacji spalania odpadów w kotłowniach domowych	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,
		Wdrożenie programu ochrony powietrza w Gminie Uście Gorlickie - W ramach projektu zatrudniono Ekodoradcę oraz uruchomiono stacjonarny Punkt Obsługi Mieszkańców. Zakupiono również sprzęt wspierający działania doradcze, edukacyjne oraz inwentaryzacyjne.							
		Prowadzone są działania edukacyjne zgodne z Programem Ochrony Powietrza.	212 189,01	164 446,00	83 651,80	-	-	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki unijne
		Przygotowano założenia do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, a także planowana jest aktualizacja analizy problemu ubóstwa energetycznego na terenie gminy. Trwają prace nad przygotowaniem Gminnej Strategii Transformacji Energetycznej.							
		Czyste powietrze - poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych	30 425,00	-	-	-	-	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie

Lp	Obszar interwencji	Zadania	Szacunkowy koszt realizacji zadania (tyś. zł)					Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
			2025	2026	2027	2028	2029		
2	Zagrożenie hałasem	Wprowadzanie do zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego informacji zgodnie z art. 113 i 114 ustawy Prawo ochrony środowiska.	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,
		Remonty i bieżące utrzymanie dróg	200	200	200	200	200	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
3	Pola elektromagnetyczne	Nadzór nad rozmieszczaniem nowych instalacji zgodnie z wymaganymi strefami ochronnymi zawartymi w Miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,
4	Gospodarowanie wodami	Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,
		Przeciwdziałanie suszy hydrologicznej, Przeciwdziałanie powodzi	10	10	10	10	40	Wody Polskie Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
		Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego i studium zagospodarowania przestrzennego gminy wytycznych z map zagrożenia i ryzyka powodziowego lub innych branżowych dokumentów w tym zakresie Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników środków bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,
5	Gospodarka wodno-ściekowa	Realizacja i wsparcie finansowe inwestycji w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę: • Dokumentacja ujęcia wody i zbiornika Skwirtne	73,8	-	-	-	-	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
		Realizacja i wsparcie finansowe inwestycji w zakresie kanalizacji:	2 090,913	-	-	-	-	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie

Lp	Obszar interwencji	Zadania	Szacunkowy koszt realizacji zadania (tyś. zł)					Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
			2025	2026	2027	2028	2029		
		Modernizacja oczyszczalni ścieków w Hańczowej wraz z siecią kanalizacyjną, usługa nadzoru inwestorskiego							
		Modernizacja oczyszczalni ścieków w Uściu Gorlickim, usługa nadzoru inwestorskiego, zakup samochodu specjalnego do czyszczenia kanalizacji sanitarnej	8 654,386	-	-	-	-	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
		Budowa kanalizacji sanitarnej w dolinie rzeki Biała Tarnowska w miejscowości Brunary, usługa nadzoru inwestorskiego.	469,751	1 640,248	-	-	-		
		Budowa oczyszczalni ścieków w dolinie rzeki Biała Tarnowska w miejscowości Brunary, usługa nadzoru inwestorskiego.	-	4 727,420	3 838,299	-	-		
6	Zasoby geologiczne	Uwzględnianie w Planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich złóż w granicach ich udokumentowania oraz obszarów perspektywicznych	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,
7	Gleby	Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie właściwego użytkowania gruntów i gleb, (prawidłowa gospodarka odpadami)	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, środki krajowe, środki unijne
8	Gospodarka odpadami	Świadczenie usługi odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, powstałych na terenie Gminy Uście Gorlickie,	2 200	2 200	2300	2400	2500	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,, mieszkańcy gminy
		Edukacja ekologiczna związana z gospodarką odpadami	5	5	5	5	20	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,, WFOŚiGW
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest	50	50	50	50	50	Gmina Uście Gorlickie	Środki własne, WFOŚiGW
9		Zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazów w	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie	Środki własne,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie

Lp	Obszar interwencji	Zadania	Szacunkowy koszt realizacji zadania (tyś. zł)					Podmiot odpowiedzialny	Źródła finansowania
			2025	2026	2027	2028	2029		
	Zasoby przyrodnicze	planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego							
		Bieżąca pielęgnacja pomników przyrody w gminie, bieżąca konserwacja drzew i zieleni						Gminy Uście Gorlickie	Środki własne,
		Ochrona różnorodności biologicznej przed inwazyjnymi gatunkami obcymi							
10	Zagrożenie poważnymi awariami	Ograniczenie wycinki drzew do absolutnego minimum ze szczególnym uwzględnieniem zieleni przydrożnej bądź przyulicznej						Gminy Uście Gorlickie	Środki własne,
		Tworzenie ekostref na terenie zwartej zabudowy miejskiej, które stanowić będą enklawy dla fauny i fory np. łąki kwietne, ograniczanie koszenia, pozostawianie niewygrabionych liści, nasadzenia roślin miododajnych i owocodajnych, instalowanie budek lęgowych							
		Współpraca z organami i służbami ratownictwa biorącymi udział w przeciwdziałaniu bądź usuwaniu skutków poważnych awarii.						Gmina Uście Gorlickie , OSP, KPPSP w Gorlicach	Środki własne,
10	Zagrożenie poważnymi awariami	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	W ramach działalności gminy					Gmina Uście Gorlickie , OSP, KPPSP w Gorlicach	Środki własne, środki krajowe, środki unijne

Tabela 23. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)	Źródła finansowania	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Rozwój sieci gazowej na terenie gminy	Zarządzający siecią gazową	b.d.	środki własne, środki krajowe, środki unijne	Liczba substancji, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne
		Monitoring jakości powietrza, Rozwój sieci monitoringu powietrza	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	W ramach działań własnych GIOŚ	Środki własne	
		Termomodernizacja budynków jednorodzinnych	Właściciele budynków	b.d.	Środki własne, kredyty, „Czyste Powietrze”	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie przestrzegania uchwały Sejmiku w zakresie wymagań dla jakości paliw i ograniczania powstawania nowych źródeł emisji
2.	Zagrożenie hałasem	Rozwój sieci monitoringu hałasu	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	W ramach działań własnych GIOŚ	Środki własne	Liczba obszarów z przekroczeniem hałasu na terenie gminy
3.	Pola elektromagnetyczne	Kontynuowanie monitoringu pól elektromagnetycznych	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	W ramach działań własnych GIOŚ	Środki własne	Liczba przekroczeń dopuszczalnych wartości PEM
4.	Gospodarowanie wodami	Systematyczna konserwacja rzek i cieków	PGW Wody Polskie	b.d.	Środki UE, Budżet Państwa, Środki własne	Ilość JCWPd w stanie dobrym
		Ochrona przed powodzią – budowa i konserwacja urządzeń przeciwpowodziowych	PGW Wody Polskie,	b.d.	Środki UE, Budżet Państwa, Środki własne	Ilość JCWP w stanie dobrym
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Przyłącza do sieci wodno - kanalizacyjnej	Mieszkańcy Gminy	500 tys. zł	Budżet Gminy Środki Mieszkańców WFOŚiGW Środki UE,	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej Długość sieci kanalizacyjnej
6.	Zasoby geologiczne	Egzekwowanie systemu kontroli i kar za nielegalną eksploatację kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy	b.d.	środki własne	Liczba złóż
7.	Gleby	Monitoring gleb użytkowanych rolniczo	IUNG, OSChR	W ramach działań własnych jednostek	Środki własne	Powierzchnia użytków rolnych
8.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Właściwa segregacja odpadów	Mieszkańcy Gminy	b.d.	Środki własne	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)	Źródła finansowania	Wskaźnik monitoringu realizacji zadania
9.	Zasoby przyrodnicze	Coroczne zalesianie gruntów	Prywatni właściciele,	Według potrzeb	Środki własne właścicieli gruntów	Powierzchnia lasów na terenie gminy
10.	Zagrożenie poważnymi awariami	Usuwanie skutków poważnych awarii przemysłowych i drogowych	KPPSP w Gorlicach, OSP, sprawcy awarii	Według potrzeb	Budżet Państwa	Ilość poważnych awarii na terenie gminy

Źródło: opracowanie własne

8 System realizacji programu ochrony środowiska

8.1 Zarządzanie programem

Nadzór nad realizacją programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030 jest dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument wspomagający realizację prawa miejscowego, pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych. Gmina posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji.

Sformułowanie zasad zarządzania środowiskiem stanowi podstawę sprawnej realizacji i kontroli działań programowych. Zarządzanie środowiskiem opiera się na wykorzystaniu:

- Instrumentów prawnych – ustaw i rozporządzeń, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej,
- Instrumentów finansowych (źródła finansowania programu - opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, funduszy celowych,
- Instrumentów społecznych - współdziałania i partnerstwa, edukacji ekologicznej, komunikacji społecznej,
- Instrumentów strukturalnych – strategii i programów wdrożeniowych.

Informacja i komunikacja, to instrumenty niezbędne do prowadzenia skutecznej edukacji ekologicznej społeczeństwa. Kierunki zaproponowane w niniejszym dokumencie mają posłużyć rozbudzeniu świadomości ekologicznej i spowodować włączenie się mieszkańców gminy w działania na rzecz ochrony środowiska.

Wśród wielu tematów edukacji ekologicznej, znaczące miejsce należy przypisać edukacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, ochrony powietrza atmosferycznego, oszczędności energii i wody. Rzetelna informacja o stanie środowiska i działaniach na rzecz jego ochrony oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem są warunkiem podniesienia poziomu świadomości ekologicznej. Możliwość informowania mieszkańców gminy dają lokalne środki masowego przekazu, specjalne biuletyny lub też środki pośrednie, takie jak pozarządowe organizacje ekologiczne.

8.2 Współpraca z interesariuszami

Interesariuszami są wszystkie strony, które są zainteresowane wdrażaniem Programu, mają wpływ na jego realizację, a także odnoszą korzyści z jego wdrażania. Skuteczność realizacji tych działań w dużej mierze zależy od uczestnictwa w procesie realizacji różnych podmiotów, tzw. interesariuszy. Główne grupy interesariuszy to:

- jednostki gminne (interesariusze wewnętrzni): referaty Urzędu Gminy, jednostki budżetowe, zakłady opieki zdrowotnej, samorządowe instytucje kultury, spółki gminne,
- interesariusze zewnętrzni: mieszkańcy gminy, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i in. nie będące jednostkami gminnymi,
- przedsiębiorstwa dostarczające media,

- lokalne instytucje finansowe,
- instytucje oświatowe, kulturalne i zdrowotne,
- lokalni przedsiębiorcy,
- organizacje pozarządowe.

Podstawą do odniesienia sukcesu we wdrażaniu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie jest czynne współdziałanie ze wszystkimi interesariuszami, zbieranie ich opinii i wątpliwości oraz wypracowywanie działań korygujących.

W ramach wdrażania Programu przewidziano działania informacyjne i edukacyjne, w tym m.in. dot. gospodarki odpadami, efektywności energetycznej, wykorzystania OZE skierowane do interesariuszy zewnętrznych (w szczególności mieszkańców).

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

8.3 Wdrażanie programu

8.3.1 Finansowanie

Na wdrażanie programu ochrony środowiska mogą być przeznaczone:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- obligacje,
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych.

Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów ochrony środowiska to:

- Budżet Państwa,
- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki),
- Fundusze UE,
- Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska.

Własne środki samorządu terytorialnego są niezbędne do uzyskania niektórych dotacji.

Fundusze samorządu terytorialnego pochodzą ze środków, takich jak: podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wspierają realizację inwestycji ekologicznych. Przeznaczone są także na: edukację ekologiczną, opracowania naukowo - badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej finansuje przedsięwzięcia, które są podejmowane w związku z koniecznością wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Fundusz stosuje trzy formy dofinansowania: finansowanie pożyczkowe, dotacyjne i kapitałowe.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje pożyczki z opcją częściowego umorzenia i dotacje na realizację zadań dotyczących: ochrony wód i gospodarki wodnej, ochrony atmosfery, ochrony powierzchni ziemi, przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom. Wysokość dofinansowania może sięgać nawet 50%, dotacja może być wyższa w uzasadnionych przypadkach.

Fundusze Unii Europejskiej

Programy, realizowane w latach 2021-2027 finansujące ochronę środowiska

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko: bezpieczeństwo energetyczne Polski, rozwój odnawialnych źródeł energii, ochrona środowiska, bezpieczny i ekologiczny transport.
- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027: przedsiębiorczość, dostęp do edukacji, ochrona zdrowia, kultura, infrastruktura społeczna, ochrona środowiska, technologie cyfrowe, energetyka.
- Programy Interreg (Europejskiej Współpracy Terytorialnej): programy mają charakter międzynarodowy i wspierają wymianę kulturową, współpracę naukową, biznesową i samorządową ponad granicami państw.

Kredyty preferencyjne i komercyjne udzielane przez Bank Ochrony Środowiska S.A. na inwestycje proekologiczne bez możliwości umorzenia. Kredytobiorca musi posiadać, co najmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania. Kredyty komercyjne, nie powinny stanowić podstawowego źródła finansowania inwestycji.

Własne środki inwestorów prywatnych – koszty niektórych inwestycji pokrywają z własnych środków podmioty gospodarcze i prywatni inwestorzy.

Inwestycje finansowane przez podmioty gospodarcze mogą być dofinansowane z kredytów komercyjnych i funduszy ochrony środowiska.

8.3.2 Monitoring Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania zadań/działań,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Osiągnięcie celów wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030 wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu realizacji programu.

Wójt (poprzez jednostkę koordynującą Program) będzie oceniał, co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania zadań zdefiniowanych w programie.

Stały monitoring umożliwia ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie w razie wystąpienia takiej konieczności odpowiednich korekt. Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości, oparty na wskaźnikach (miernikach) stanu środowiska i zmiany presji na środowisko.

Wskaźniki presji wywieranej na środowisko odnoszą się do tych form działalności, które zmniejszają ilość i jakość zasobów środowiska, przy czym możliwe jest rozróżnienie:

- wskaźników presji bezpośredniej, wyrażonej w kategoriach emisji zanieczyszczeń lub konsumpcji zasobów środowiska.

Wskaźniki stanu odnoszą się, do jakości środowiska i jakości jego zasobów; jako takie odnoszą się do ostatecznych celów realizacji Planu i powinny być konstruowane w sposób umożliwiający dokonanie przeglądowej oceny stanu środowiska i zmian dokonujących się w czasie.

Dzięki monitorowaniu realizowanych zadań i powiązaniu ich z określonymi wskaźnikami można śledzić czy założony trend przyjmuje oczekiwane wartości.

W tabeli poniżej wskazano wskaźniki monitorowania aktualizacji POŚ przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tabela 24. Wskaźniki monitorowania POŚ

Wskaźnik	Jednostka	Stan w roku 2024 r.	Wartość docelowa
Klimat i powietrze atmosferyczne			
Liczba substancji, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne	Szt.	0	0
Liczba akcji edukacyjnych	Szt.	4	Minimum 4 rocznie
Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie przestrzegania uchwały Sejmiku w zakresie wymagań dla jakości paliw i ograniczania powstawania nowych źródeł emisji	Szt.	65	Minimum 60 rocznie
Liczba opracowanych dokumentów z zakresu ochrony powietrza	Szt.	0	1
Klimat akustyczny			
Liczba obszarów z przekroczeniem hałasu na terenie gminy	Szt.	0	0
Liczba aktualizowanych planów miejscowych	Szt.	1	1
Pola elektromagnetyczne			
Liczba przekroczeń dopuszczalnych wartości PEM	Szt.	0	0
Zasoby i jakość wód			
Liczba podjętych działań – współpraca ze środowiskami rolniczymi	Szt.	1	1
Ilość JCWPd w stanie dobrym	Szt.	3	3
Ilość JCWP w stanie dobrym	Szt.	0	8
Gospodarka wodno-ściekowa			
Długość sieci wodociągowej	km	41,3	>41,3
Przyłącza wodociągowe do budynków	Szt.	536	>536
Zwodociągowanie gminy	%	38,4	>38,4
Długość sieci kanalizacyjnej	km	46,0	>46,0
Przyłącza kanalizacyjne do budynków	Szt.	772	>772

Skanalizowanie gminy	%	46,0	>46,0
Zasoby geologiczne			
Liczba złóż	Szt.	8	>8
Gleby			
Powierzchnia użytków rolnych	[ha]	6 968,04	6 968,04
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
Masa zebranych odpadów komunalnych (ogółem)	Mg	1515,37	≥1515,37
Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie	Mg	698,97	≥698,97
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie zebranych odpadów	%	46	≥ 46
Roczna liczba akcji edukacyjnych	Szt.	1	1
Ilość wyrobów azbestowych usuniętych w roku sprawozdawczym	Mg	110,48	0
Zasoby przyrodnicze			
Liczba obszarów chronionych:	Szt.	6	6
Ilość pomników przyrody	Szt.	4	4
Powierzchnia lasów na terenie gminy	(ha)	17 840,55	>17 840,55
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	(ha)	9,93	≥ 9,93
Zagrożenie poważnymi awariami			
Ilość poważnych awarii na terenie gminy	Szt.	0	0
Ilość akcji edukacyjnych	Szt.	2 rocznie	2 rocznie

Źródło: GUS, Raport o stanie Gminy Uście Gorlickie za rok 2024

Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647) Wójt Gminy, co 2 lata przedstawia Radzie Gminy raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska. Po przedstawieniu niniejszego raportu Radzie Gminy, należy skierować go do organu wykonawczego powiatu.

8.4 Harmonogram wdrażania POŚ do roku 2030

Poniżej przedstawiono harmonogram działań monitorujących aktualizację POŚ oraz najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.

Działania	2026	2027	2028	2029	2030
Monitoring stanu środowiska	X	X	X	X	X
Raporty z realizacji programu		X		X	

Tabela 25. Wskaźniki - najważniejsze działania w ramach zarządzania środowiskiem.

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2025-2030	Instytucje uczestniczące
1.	Wdrażanie „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030”	- Koordinacja wdrażania Programu, - Współpraca z interesariuszami, - Raporty z realizacji Programu (2027, 2029,).	Wójt, Inne jednostki wdrażające Program
2.	Edukacja ekologiczna, Komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku.	- Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej, - Realizacja zapisów ustawowych dot. dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, - Wykorzystanie mediów (prasa, telewizja, internet) w celach informowania społeczeństwa o podejmowanych i planowanych działaniach z zakresu ochrony środowiska, - Wydawanie ulotek i broszur informacyjnych z zakresu ochrony środowiska, - Szersze włączenie organizacji pozarządowych w proces edukacji ekologicznej i komunikacji ze społeczeństwem.	Wójt, organy gminy, WIOŚ, Organizacje pozarządowe.
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem,	Wójt, Starosta, Wojewoda, Fundusze celowe.
4.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi.	WIOŚ, GIOŚ

UZASADNIENIE

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030” został opracowany zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Jest on podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy. Zawiera cele i zadania, które powinna realizować gmina w celu ochrony środowiska w swoich granicach administracyjnych.

Podstawowym celem sporządzania i uchwalania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. POŚ stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu JST.

Zarząd Powiatu Gorlickiego uchwałą nr 223/83/2025 z dnia 29 października pozytywnie zaopiniował Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112, 1881, 1940) zapewniono możliwość udziału społeczeństwa w opracowywaniu POŚ w terminie 21 dni od daty podania do publicznej wiadomości obwieszczenia o rozpoczęciu procesu opiniowania społecznego przedmiotowego dokumentu tj. od 17.10.2025 r. do 07.11.2025 r. W tym czasie nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski do projektu Programu Ochrony Środowiska.

W związku z tym, że opracowany dokument spełnia obowiązujące przepisy prawa, a w czasie wyłożenia do publicznego wglądu, nie wpłynął żaden wniosek od osób i jednostek zainteresowanych, nie zanotowano też żadnych zastrzeżeń i uwag. Zgodnie z art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, przedkłada się go Radzie Gminy Uście Gorlickie jako dokument, stanowiący podstawę do uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Uście Gorlickie do roku 2030”.